

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SPORA BAĞLILIK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE
UYARLANMASI VE GEÇERLİK GÜVENİRLİK
ÇALIŞMASI**

Umut SÜCÜLLÜ

Denizli - 2019

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SPORA BAĞLILIK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI
VE GEÇERLİLİK GÜVENİRLİLİK ÇALIŞMASI**

Umut SÜCÜLLÜ

Danışman

Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Bu çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Şehmus ASLAN.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ali GÜREŞ.....

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 11./09/2019 tarih ve 39/7... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

M. Buluş

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Umut SÜCÜLLÜ

TEŞEKKÜR

Öncelikle; çalışmamın her aşamasında beni yönlendiren, bilgisini ve desteğini esirgemeyen çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA' ya, teőekkürlerimi sunarım.

Akademik yaşantımın oluşum aşamasında, ders sürecinde, araştırma sürecinde, yardım ve önerilerinden yararlandığım Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ensütüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı hocalarıma, aynı zamanda tüm Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakóltesi hocaları ile personeline teőekkürü borç bilirim.

Son olarak; her zaman ve her anlamda benden desteğini esirgemeyen sevgili aileme teşekkür ederim.

ÖZET

Spora Bağlılık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Geçerlik Güvenirlik Çalışması

Umut SÜCÜLLÜ

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA

Eylül 2019, 57 sayfa

Bu betimsel çalışma Scanlan ve arkadaşları tarafından geliştirilen spora bağlılık ölçeğinin Türkçeye uyarlama geçerlik ve güvenirlik çalışmasıdır. Ülkemizde daha pek bilinmemekte olan spora bağlılık çalışmalarını yapabilmek için Scanlan ve a. tarafından geliştirilen 12 boyutlu 58 sorudan oluşan Spor Bağlılık Ölçeği (Sport Commitment Questionnaire-2) çalışmasıyla bir grup sporcu üzerinde Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Öncelikle spora bağlılık ölçeğinin takip süreci yaklaşık 25 yıl sürmüş ve özellikle Elit Sporcu Bağlılık Projesi (PEAK) döneminde yapılan hem nicel hem de nitel çalışmalar ölçeğin gelişiminde önemli katkı sağlamıştır. Öncelikle yapılan orijinal metin ile Türkçe metnin anlam bütünlüğü olduğuna karar verilmiştir. Böylelikle ölçek geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için hazır hale getirilmiştir. Çeviri işlemlerinin sonrasında ölçek uygulanarak ortaokula devam eden 30 aktif sporcuya iki hafta ara ile test tekrar test yöntemi ile bir pilot çalışma yapılmıştır. Test uyumlarının en yüksek 0,980 en düşük ise 0,916 olduğu ve uyumların çok yüksek güven aralığında olduğu görülmüştür. Böylece ölçeğin dil anlaşılabilirliği test edilip çalışmaya başlanmıştır. Çalışmaya 356 aktif sporcu katılmıştır. Yapılan madde analizinde madde yüklerinin ,20' nin altında olması, bazı maddelerin yükünün hiçbir faktöre oturmamasından dolayı 19, 20, 21, 43 numaralı sorular ölçekten çıkarılmak zorunda kalmıştır. Her iki faktörde madde yükü olan 7, 11, 12, 24, 32, 39 numaralı maddeler orjinal ölçeğin dışındaki faktörlerde değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda kısıtlı bağlılık, AFA' da hiçbir şekilde ayırt edici özelliği olmadığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bu düzenlemelerden sonra 58 maddelik KMO değerlerine göre yeniden düzenlenen 54 maddelik 11 faktörlü ölçeğin KMO katsayılarında artış meydana gelmiştir. Yapılan çalışmada ilerleme hem KMO değerlerinin hem de yapılan cronbach alpha katsayısının yüksek çıkması, çalışmanın güvenirlik yönünde ilerlemesine sebep olmuştur. Tüm faktörler tekrardan güvenirlik testine tabi tutulmuştur. Orijinal ölçekle paralel olarak spordan alınan keyif ,698 ile

en büyük katsayı olarak bulunmuştur. Aynı zamanda sosyal destek-duygusal faktörü ise ,541 ile en düşük katsayı olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için ise; hem iç tutarlılık hem de durağanlık katsayılarının yüksek olduğu ve bu sonuçların ölçümün güvenilir olduğunu gösterdiği söylenebilir. Ancak araştırma AFA değerleri bakımından incelendiğinde orjinal ölçekle paralellik göstermemiştir. Araştırmanın geçerliğinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor motivasyonu, bağlılık, geçerlik, güvenilirlik.

ABSTRACT

Adaptation of Sport Commitment Scale into Turkish and the Study of Validity and Reliability

Umut SÜCÜLLÜ

MSC. Thesis in Educational Sciences

Physical Education and Sport Teaching

Supervisor: Prof. Dr. Bulent AĞBUĞA

September 2019, 57 pages

This descriptive study aimed to adapt sport commitment scale (Scanllan & a.) into Turkish and examine its validity and reliability. To conduct the study which has not been investigated in detail in Turkish context, Sport Commitment Questionnaire-2 (SCQ-2) with 12 dimensions and 58 questions was sought to be adapted into Turkish through a group of sportsmen. The implementation of sport commitment scale lasts for 25 years and the quantitative and qualitative studies conducted in the period of Project on Elite Athlete Commitment (PEAK) Project contributed to the development of the scale. It was decided that there was a cohesion between the original and Turkish texts. The scale was organized in order to study its validity and reliability. Having completed the translation process, the study was piloted through 30 active sportsmen attending to secondary schools via test-retest method. Test score was found to be between 0,980 and 0,916. Therefore, after checking the comprehensibility of the language, the study was conducted with 356 active sportsmen. After making item analysis, as some items are below .20 and some of the others were not suitable to be categorized under any factors, the items numbered as 19, 20, 21, 43 were excluded from the study. The items numbered as 7, 11, 12, 24, 32, 39 were calculated separately from factors of the original scale. As Constrained Commitment Results: Exploratory factor analysis did not show any distinctive property, it was excluded from the study. After these changes, there was an increase in the coefficient ratio of KMO gathered from the scale consisting 54 items with 11 factors. Due to the high ratio of KMO value and Cronbach-alpha, the study was continued to be carried out. Reliability test was implemented for all of the factors again. In line with the original scale, the highest pleasure coefficient value taken from the sport was found to be 0,698; on the other hand, the lowest coefficient value of social support- emotional factor was found to be ,541. As

for validity, it could be stated that the coefficient value of internal consistency and stability is high; and therefore, the results are valid.

Keywords: Sports, motivation, commitment, reliability, validity.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler.....	2
1.3.Araştırmanın Amacı	2
1.4.Araştırmanın Önemi	3
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6.Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1.Sporada Bağlılık.....	6
2.1.1 Spora Bağlılık Ölçeğinin Yapısı ve Gelişimi:	9
2.1.1.1.Hevesli bağlılık.....	9
2.1.1.2. Kısıtlı bağlılık.....	10
2.1.1.3. Spor Keyfi.....	10
2.1.1.4. Değerli Fırsatlar	10
2.1.1.5. Diğer Öncelikler.....	11
2.1.1.6. Kişisel Yatırımlar.....	12
2.1.1.7. Sosyal Kısıtlamalar.....	12
2.1.1.8. Sosyal Destek.....	13
2.1.1.9. Mükemmel Olma Arzusu.....	14
2.2.Yetişkin Sporcularda Bağlılık	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	17
3.1.Araştırmanın Deseni.....	17
3.2.Evren ve Örneklem.....	17
3.3.Verİ Toplama Araçları (Teknikleri)	17
3.4.Verİ Toplama Süreci.....	18
3.5.Verİ Toplama Analizi.....	18
3.6. Kişisel Bilgi Formu.....	18
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	22
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	28
KAYNAKLAR	30
EKLER.....	32
Ek 1. Etik Kural İzni.....	32
Ek 2. Spora Bağlılık Ölçeğinin Kişisel Bilgiler Formu.....	33
Ek 3. 54 Maddelik 11 Altboyutlu SBÖ.....	34
Ek 4. 58 Maddelik 12 Altboyutlu Orijinal SBÖ.....	39
ÖZGEÇMİŞ.....	44

TABLO LİSTESİ

Tablo 3. 1: <i>Yaptığı Spor</i>	18
Tablo 3. 2: <i>Kaç Yıldır Bu Sporu Yapıyorsunuz?</i>	19
Tablo 3. 3: <i>Aile Refah Düzeyi</i>	19
Tablo 3. 4: <i>Kaç Gün Antrenman Yapıyorsunuz ?</i>	20
Tablo 3. 5: <i>Anne Eğitim Durumu</i>	20
Tablo 3. 6: <i>Baba Eğitim Durumu</i>	20
Tablo 4. 1: <i>Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Test-Tekrar Test Uyumları</i>	22
Tablo 4. 2: <i>KMO ve Bartlett's Test</i>	23
Tablo 4. 3: <i>Orjinal Ölçeğe Bağlı Kalınarak Yapılan Faktör Analizi</i>	24
Tablo 4. 4: <i>Orjinal SCQ-2 Ölçeğine Bağlı Kalınarak 12 Faktörlü AFA Analizi</i>	25
Tablo 4. 5: <i>KMO ve Barlett's Test</i>	27

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: Spora Bağlılık Modelinin Yapısı ve Gelişimi	8
Şekil 2.2: Spora Bağlılık Ölçeğinin Yapı ve Açıklamaları.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Spor; “kişilerin beden ve ruh sağlığının gelişmesine katkıda bulunmasının yanında belirli kurallar dâhilinde rekabet ve mücadele etme, heyecan duyma ve üstün gelme amacıyla yapılan etkinlikler bütünüdür (Yamaner, 2001: 7)”. “Dünyanın çeşitli bölgelerinde her an farklı branşlarda binlerce kişi çeşitli sporlara katılmakta, bu da sporun evrensel oluşunu gösterir niteliktedir (Dever, 2010: 21)”.

1960 öncesinde sporun sosyalleşme yönü daha çok öneme sahipken bu yıllardan sonra ekonomik ve politik yönleri daha özel bir hal almıştır (Houlihan, 2003). Bu dönemden sonra spor endüstrisi gelişmeye başlamış, böylelikle spora ve sportif etkinliklere katılım artış göstermiştir. Günümüzde ise spor; medyanın, spor endüstrisinin ilgisi aynı zamanda sağlıklı yaşamı desteklemesiyle, hem rekreasyonel hem de profesyonel bakımdan popüler hale gelmiştir. Bunun yanında spor endüstrisinin büyük boyutlara ulaşmasında sportif etkinliklerin daha da artması, teknolojinin gelişmesine bağlı olarak sporun uygulanabilirlik ve takip edilebilirliğinin kolaylaşması etkilidir (Ekmekçi, A, Ekmekçi, R ve İrmış, 2010: 97). Ancak teknolojinin gelişmesinin bazı dezavantajları da olmuştur. Günümüz koşullarında teknolojinin gelişmesi, insanların büyük bir kısmının şehir merkezlerinde yaşaması, genç ve çocukların daha fazla teknolojik oyunları oynar hale gelmesi, insanların daha az hareket eder hale gelmesine sebep olmuştur. Bu durum spora katılımı ve spora devam konusunda bir takım problemleri de yanında getirmiştir.

İnsanlar; spora ya performans amaçlı ya da sağlıklı yaşam amaçlı katılmaktadırlar. Performans sporunda amaç var olan en üst seviyeyi yakalamakken, sağlıklı yaşam için yapılan spor daha çok fiziksel ve duygusal yapıya ulaşmak için yapılmaktadır. Performans amaçlı yapılan sporda sporcular daha yoğun bir çalışmanın altına girmekte ve kaçınılmaz olarak da bu ortamdan etkilenmektedirler. Bu durumda sporcular, sporu devam ettiren bir takım içsel ve dışsal motivasyonel durumlar oluşmaktadır. Spora Bağlılık Modeli (Sport Commitment Model) spor psikolojisinde motivasyon kuramları içinde yer almaktadır. Motivasyonla ilgili de çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Bu bağlamda motivasyon; bir veya birden fazla kişinin içsel veya dışsal dürtülerle belirli bir amaç doğrultusunda eylemde bulunması olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2011: 352; Gültekin, 2013: 330). Motivasyon, güdüler aracılığıyla meydana gelmektedir. “Güdüler insanların gereksinim ve ihtiyaç durumlarında ortaya çıkmaktadır” (Osabiya, 2015: 63; Solomon, Bamossy, Askegaard ve Hogg, 2010: 177). Bir başka deyişle güdüler olumlu veya

olumsuz olabilmekte; “olumlu güdüler kişileri olay veya nesnelere yaklaştırırken olumsuz güdüler ise kişileri olay veya nesneden uzaklaştırmaktadır” (İşlamoğlu ve Altunışık, 2013: 79; Evans, Jamal ve 2 Foxall, 2010: 10). Genel spor motivasyonunun temelinde yatan takdir edilme gereksinimi, arkadaş arama evre edinme gibi sosyal gereksinimlerdir. Kısaca genci spora yönelten sosyal ve psikolojik gereksinimler: Etkin olma arzusu, kendini bulma, kendini anlatma, kanıtlama, tanıma, prestij, üstünlük sağlama, egemen olma arzusudur. Motivasyon insanı davranışa yöneltir ve bu davranışın düzenliliğini, sürekliliğini belirleyen, davranışa yön veren durumlar vardır.

Scanlan ve ark. 25 yıllık uzun soluklu bir çalışma sürdürmüşler ve çalışmalarını spora bağlılığı ölçmek üzere motivasyonel temeller üzerinden devam ettirmişlerdir. alışmalarında genç sporcuların katılımının devamını, spor motivasyonunu ve spor belirleyicilerini incelenmiştir. Scanlan, Carpenter ve a. (1993) SCM'yi “ sporcularda zamanla katılımı arzulamak ve kararlı kılmak ” (s.18) olarak tanımlanan bir sporcunun bağlılığını teorik bir açıklama olarak yaratmıştır. Araştırmacılar hem genel hem de spor motivasyon literatürüne ilişkin, modelin başlangıcından önce kapsamlı bir inceleme araştırmada bulunmuştur. Bu çalışmaların yanında bağlılık ile uğraşan sosyal psikoloji, endüstriyel psikoloji literatürleri üzerinde de araştırma ve incelemeler yapmışlardır (Brickman, 1987; Kelly & Thibaut, 1978; Rusbult, 1980; Rusbult & Farrell, 1983). Spora bağlılık, spor psikolojisi literatüründe göze çarpmayan bir yapıdır. Bu alışma ülkemiz literatürüne ilk defa dahil edilecektir.

1.2. Problem Cümlesi

Spora bağlılık leğinin Türkçeye uyarlaması geçerli ve güvenirli midir?

1.2.1. Alt Problemler

1. Spora Bağlılık leği Türk sporcularına uygun mudur?
2. Spora Bağlılık leği geçerli midir?
3. Spora Bağlılık leği güvenirli midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Scanlan ve ark. tarafından geliştirilen Spora Bağlılık leği'ni (Sport Commitment Questionnaire-2) Türk kültürüne uyarlayarak geçerlik ve güvenirliğini test edip, bunun sonucunda leği Türk literatürüne kazandırmak ve

yapılacak çalışmalarla ülkemizdeki sporcuların spora bağlanma, devam ettirme süreçlerini incelemektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yapılan çalışmalar spora katılım ve katılımın sürdürülmesinde zevkin (eğlencenin), katılım olanaklarının, katılım (çekici) fırsatlarının, sosyal kısıtlamaların ve sosyal desteğin sporcunun bağlılığını etkilediğini göstermektedir. İçsel faktörlerde sporcu için temel olacak düzenlemelere gidilmesi ve dışsal ödüllerle de optimal biçimde desteklenerek sporcuların ileriki yaşlarda uğraşmış oldukları spor dalındaki devamlılığı sağlanmasıdır. Sporda başarıya ulaşmak için en önemli unsurlardan birisi psikolojik faktörlerdir. Motivasyon sportif başarıyı etkileyen faktörler içinde çok önemli olarak kabul edilebilir. Sportif başarının elde edilmesi için sporcunun uzun ve yoğun antrenman koşullarına katlanarak fizyolojik olarak hazırlanması yanı sıra bu şartlara psikolojik olarak hazır olması da çok önemlidir. Dolayısıyla sporcunun motivasyonel yönelimi bir davranışı sürdürüp sürdürmeyeceğini belirleyen unsurdur. Spordaki devamlılığın sağlanması için sporcunun spora katılım nedenlerinin ortaya konması şarttır. Sporcunun motivasyonunu, performansını olumlu şekilde etkileyecek biçimde kullanmak bu devamlılığı arttıracaktır. Antrenörün sporcusunu iyi tanması, ilgi ve ihtiyaçlarını bilmesi bu bağlamda önem taşımaktadır. Özellikle genç sporcuların gelişim dönemlerinde göz önüne alınarak sporcunun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabileceği sportif ortamlar yaratılarak katılımın sürdürülmesi sağlanabilir. Sonuç olarak üzerinde önemle durulması gereken, her çocuğun farklı motivlerden etkilenecek spora katıldığı ve devam ettirdiğini göz önüne almaktır. Diğer önemli bir konu ise motivlerin yaş, cinsiyet, spor çeşidi ve tecrübe düzeyine göre farklılıklar gösterdiğidir. Motivlerin bilinmesi antrenörler, beden eğitimi öğretmenleri ve aileler için oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Antrenörler, beden eğitimi öğretmenleri ve aileler bu motivler sayesinde çocukların aktiviteye katılımlarını sağlayabilir ve devam ettirmelerini sağlayabilir. Günümüz toplumlarında medyanın ilgisi ve reklamın bir aracı olmasıyla spora ilgi özellikle gençler arasında bir artışa sebep olmuştur (Lines,2007). Aynı zamanda günümüzde spor güçlü bir endüstridir. Performans sporu, serbest zaman amaçlı spor, sağlıklı yaşam açısından spor bir yaşam biçimi olarak görülmektedir.

Başka bir bakış açısına göre ise modern dünyada teknolojinin gelişimi ve giderek artan teknoloji bağımlılığı insanlarda hareketsizliğe ve buna bağlı olarak da gelişen çeşitli rahatsızlıklara sebep olmaktadır. Bu bağlamda yetenekli sporcuların sporu bırakması ya da sporun yaşam biçimi haline getirilememesi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sporun çocuklar üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında sağlıklı bir toplum yaratmak ve çağımızın en büyük hastalığı olan ‘hareketsizliği’ önlemek için spora katılım motivasyonu ile ilgili teorilerin açıklanmasına ve bu konuda çalışmalara ihtiyaç vardır. Scanlan ve ark. geliştirdiği bu model motivasyonun düzenli spor yapmanın üzerindeki etkisini ve devamlılık ile ilgili durumları inceler. Yetenekli sporcuların kaybedilmesi çocukların, gençlerin, yetişkinlerin spora devam etmelerini onların motiv kaynaklarını daha iyi anlamak bunu spor eğitimine eğitim sisteminin içene dahil ederek Türkiye’ye yansıtmak Türkiye’deki sporcuların gelişmesi ve sporun bir yaşam biçimi haline gelmesi için bu çalışma önem arz etmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Gençlik ve Spor Bakanlığı’ nın 2018 yılı verilerine göre çeşitli spor branşlarından ülkemizde faal kadın sporcu sayısı 261.849, faal erkek sporcu sayısı 433.849 olup, toplamda ise 695.698 faal lisanslı sporcu bulunmaktadır. Türkiye 81 ilden ve 7 bölgeden oluşmaktadır. Zaman ve ulaşım sıkıntısından dolayı her ildeki sporculara ulaşmak ve dokümanları kişilere ulaştırmada sıkıntılar oluşmuştur.

Diğer bir güçlük ise Türk insanının anketi okuma ve işaretlemedeki isteksizliğidir. Fakat bu isteksizlik tüm sporcu katılımcılarda gözlenen bir durum değildir. Çoğu sporcu büyük bir keyif ile bu çalışmaya katkıda bulunmuştur. Sporda motivasyon ve özellikle spora bağlılık ile ilgili Türkçe kaynak sıkıntısı, araştırmanın neredeyse tamamının İngilizce kaynaklardan sağlanmasına neden olmuştur.

Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi’ nde çeşitli illerden gelen ve çeşitli spor branşları ile ilgilenen sporcu öğrenciler bulunmaktadır. Aynı zamanda Denizli ili Türkiye’nin hemen hemen her bölgesinden göç alan bir il olarak Ege bölgesinin ikinci büyük ili konumundadır. Bunun yanında 2019 Fenerbahçe Olimpiyatları’ na Türkiye’nin çeşitli illerinden gelen farklı branşlarda sporcular katılmıştır. Pilot çalışma ise Denizli ilindeki sporcu öğrencilerle yapılmıştır.

1.6. Tanımlar

Spor: “Harekete dayanan bir oyundur ya da bir hareket oyunudur” (Erdemli, 2008). “Spor sözcüğünün ilk kullanımları eğlenme, gevşeme, rahatlama anlamlarını içermektedir” (Erdemli, 2008).

Motivasyon: “Motivasyon; hareket etmek, teşvik etmek, harekete geçmek anlamlarına gelen Latince “movere” kelimesinden türetilmiştir. Bu kavram ise İngilizce ve

fransızca “motive” kelimesinden türemiştir. “Motive” teriminin Türkçe karşılığı; güdü ve harekete geçmektir” (Eren, 1998).

Spor da Motivasyon: “Genel spor motivasyonunun temelinde yatan takdir edilme gereksinimi, arkadaş arama çevre edinme gibi sosyal gereksinimlerdir. Kısaca genci spora yönelten sosyal ve psikolojik gereksinimler: Etkin olma arzusu, kendini bulma, kendini anlatma, kanıtlama, tanıma, prestij, üstünlük sağlama, egemen olma arzusudur. Macera hevesi, karar verme halinde egemen olma gibi gereksinimlerdir” (Başer-1998). “Özel spor motivasyonu ise, tamamen biyolojik içerikli olup, hareket, oyun, hareket ederek rahatlama, yüksek koordinasyona sahip olma, güçlü olma ve sağlıklı olma dürtülerinden kaynaklanmaktadır. Oyun sporu, sağlıklı yaşam sporu ve performans sporu gibi gereksinimler, özel spor motivasyonun amaçlarındandır” (Başer, 1998).

Bağlılık: Bağlılık kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde; bireylerin kendilerini bir topluluk, toplumsal kesim ya da kümenin üyesi saymaları veya birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme şeklinde tanımlanmaktadır. Bağlılık; bir kişiye, bir düşünceye ya da bir kuruma karşı gösterilen ve yerine getirmek zorunda olunan bir yükümlülüğü ifade etmektedir (Balay, 2000). Genel olarak bağlılık, yüksek derecede bir duygudur; bir kişiye, bir düşünceye, bir kuruma ya da kendimizden daha büyük gördüğümüz bir şeye karşı gösterdiğimiz yakınlığı ve yerine getirmek zorunda olduğumuz bir yükümlülüğü anlatır (Mercan, 2006). Bağlılık, farklı zihinsel durumlar tarafından şekillendirilen ve bireyi bir hedefe yönelik olarak belli bir davranış biçimini sergilemeye yönlendiren bir olgudur (Meyer ve Herscovitch, 2001).

Bağlılık kavramı ile ilgili olarak çok fazla tanım yapılabilir. Fakat tanımlar ne kadar çok olursa olsun, bağlılık durumunda esas olan, bağlılığın kişisel bir durum olduğu ve kişiye göre ortaya çıkan durum, şartlar, amaç ve hedeflere göre değişebildiğidir. Unutmamak gerekir ki belirli amaç ya da hedef için içten ya da zorunlu bir şekilde bu durumu devam ettirme duygusu olgusu olarak bağlılıktan söz edilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sporda Bağlılık

Günümüzde sporcu yetiştirmek sporcunun spora devamını sağlamak çok önem taşımaktadır. Gelişen yetenek seçimi çalışmaları göstermiştir ki fizyolojik ve yapısal faktörlerin çok önemli olmasının yanında sporda başarı için sporcuların sporu devam ettirmesi ve ona karşı bir bağlılığın gelişmesi de çok önemlidir. Çünkü antrenörlerin uygulayacağı uzun süreli ve yeterli antrenman programlarına sporcuların devamını sağlamak için bir takım psikolojik ve motivasyonel çalışmalar yapmak gerekmektedir. Bu anlamda sporcuların etkinliklere bağlılık süreçleri ve sporcuların yaptıkları sporu devam ettirme süreçlerinde onların motivasyon kaynakları doğru tespit edilmeli ve uygun motivler belirlenmelidir. Motivasyon kişiyi belirli bir eyleme yönlendiren içsel ve dışsal uyarımlardır. “Dışsal uyarımlar bireyin dışında olan ve görevin yerine getirilmesi durumunda elde edilecek fayda ve ödüller, içsel uyarımlar ise bireyin içinde olan ve bir göreve duyulan ilgi ve alınan keyiftir” (DL, 1997). (Wann, 1997).

Spora Bağlılık Ölçeği (Sport Commitment Questionnaire-2) Scanlan ve ark. tarafından geliştirilmiştir. Spora bağlılık modeli bireylerin spora devamlı katılımını incelemek için tasarlanmıştır. Herhangi bir bilim dalının pratiğe katkı yapmasının önemli araçlarından bir tanesi etkili bir ölçme aracı geliştirmektir. Scanlan ve ark. spora bağlılığı incelemişler ve uygulamalı spor psikologlarının, spor mentörlerinin alanda kullanmaları için geçerli, sağlam, güncel bir değerlendirme aracı geliştirmişlerdir. Öncelikle spora bağlılık ölçeğinin takip süreci yaklaşık 25 yıl sürmüş ve özellikle PEAK (Project on Elite Athlete Commitment) proje döneminde yapılan hem nicel hem de nitel çalışmalar ölçeğin gelişiminde önemli katkı sağlamıştır.

Çalışmalarının sonunda ortaya çıkan verilerinin, araştırmayla ilgili faktör analizi 13 faktör ortaya koymuştur: Bu faktörler iki bağlılık (Hevesli ve Kısıtlı) ve 11 kaynaktan oluşmuştur. Verilerinin faktör analizi ise 58 maddelik, 12 faktörlü bir yapıyı desteklemiştir. Ayrıca, tüm alt ölçekler dahili olarak tutarlıdır. Yapısal eşitlik modellemesi, kaynakların Hevesli Bağlılık varyansının % 81,8’ ini ve Kısıtlı Bağlılık % 63,9’ unu açıkladığını ortaya koymuştur. Sonuçlar: SCQ-2 güncellenmiş SCM’ deki (Sport Commitment Model) kaynakları ve bağlılık türlerini değerlendirmektedir. Birçok endeks ve bileşik güvenilirliğe dayanarak, SCQ-2 için psikometrik destek oluşturulmuştur.

Günümüz toplumlarında medyanın ilgisi ve reklamın bir aracı olmasıyla spora ilgi özellikle gençler arasında bir artışa sebep olmuştur (Lines,2007). Yapılan ilk çalışmalarda

genç sporcular arasında katılım, spor motivasyonu ve spora katılma devamlılığının belirleyicileri incelenmiştir (Scanlan, Carpenter, Schmidt, Simons, & Keeler, 1993; Scanlan, Simons, Carpenter, Schmidt, & Keeler, 1993). Scanlan (1993a) bağlılığı “heves ve spora katılımı devam ettirmek” olarak tanımlamışlardır. Genç sporcuların başlangıçta spora katılımına yol açan faktörlerin yanı sıra onların spora devamını sağlayan bağlılık faktörlerinin olduğunu ve 1993’de başlayıp günümüze kadar gelen çalışmalarında bu faktörleri ve sporcunun spora katılımını devam ettiren süreci açıklamaya çalışmışlardır.

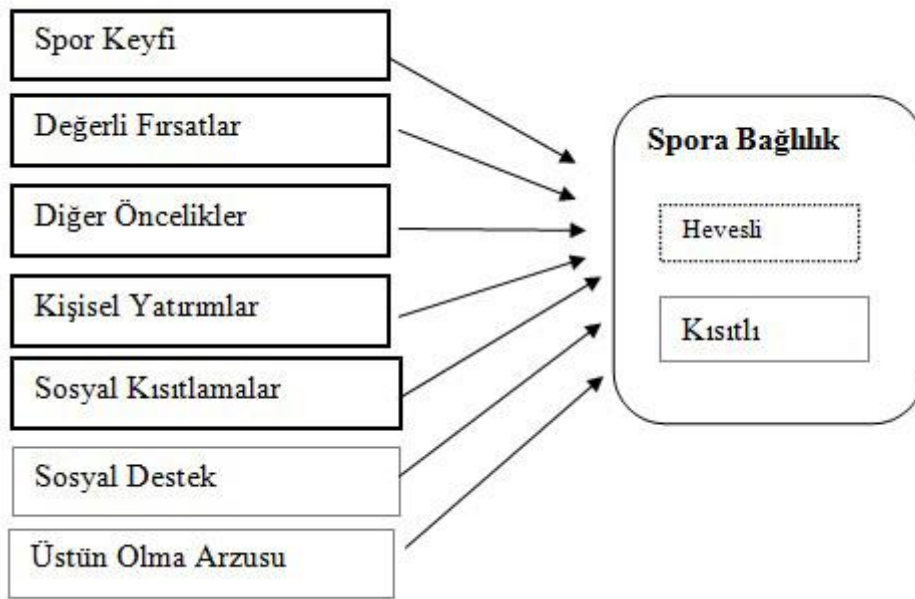
Scanlan ve ark. (1993a 1993b) tarafından geliştirilen sporda bağlılık modeli, tüm spor branşlarında spora katılımın ve bağlılığın sporcunun seviyesini, spordan alınan zevk, katılım olanaklarının, katılım (çekici) fırsatlarının, sosyal kısıtlamaların ve sosyal desteğinin sporcunun bağlılığını etkilediğini göstermektedir. Ayrıca bu faktörler arasında spordan alınan zevkin genç sporcularda spor bağlılık modelinin en güçlü belirleyicisi olmuştur (1993a 1993b).

Sporda bağlılık modeli başlangıçta genç sporcular ile doğrulanmıştır (Scanlan ve ark., 1993a, 1993b; Carpenter, Scanlan, Simons, & Lobel, 1993). Ancak başka bir araştırmada yetişkin ve veteran sporcular üzerinde de incelemeler yapılmıştır. Scanlan, Russell, Beals (2003) de Yeni Zelanda’da üst düzeyde rugby oyuncularını ile sporda bağlılığa bakmışlardır. Spor keyfini yine en büyük bağlılık nedeni ve katılım fırsatlarını sporda bağlılığın güçlü bir belirleyici faktörü olarak bulmuşlardır. Wilson, Rodgers, Carpenter, Salon, Hardy ve Fraser (2004)’de bir bağlılık ölçeği kullanarak üniversitedeki yetişkinlerde sporda bağlılık modelinin egzersiz boyutunu incelemişlerdir. Onların çalışmasında iki tip bağlılık bulunmuştur: “ Zorunda olmak ve istemek ”. Burada “istemek” faktörü kişinin katılıma yönelik eylemlerde bağlılık duygularını ifade etmek için kullanılmıştır. Zorunda olmak egzersiz katılımı yoluyla kişinin zorunluluğu ile ilgili duyguları ifade eder. Her iki boyutta yani zorunda olmak ve istemek boyutu da sporcularda incelenerek kişisel yatırımlar boyutu olarak öngörülmüştür.

Scanlan (2003), Wilson ve a. (2004) çalışmalar yaptı. Bu çalışmalar genç sporculardan ziyade toplumda yetişkin sporcularda bağlılığı inceleyen çalışmaları olmuştur. Bu sınırlamayı göz önünde bulundurarak, mevcut araştırmayı ilerletmek için bu sporcular arasında azalmış veya artan katılımı sağlayan faktörlerin incelenmesine gerek duyulmuştur. Spor yaşantısı içinde olan üniversite öğrencileri spor alternatifleri ya da başka sebeplerden ötürü üniversite yaşamları boyunca sporda aktif kalmaz (Kennedy & Dimick, 1987). Dahası, tüm sporcular, mesleki olarak ya da serbest zamanlarında (Kennedy & Dimick, 1987; Baillie & Danish, 1992) üniversiteden sonra spor katılımlarını

devam ettiremeyebilirler. Üniversite içinde olmayan bazı deneyimler de vardır (bir üniversite bursu ya da profesyonel olmak için). Böylece üniversite sporcuları arasında spor bağlılığını anlamak için gerekli olan gençlikten yetişkinliğe geçiş başlar.

Ülkemizin genç nüfusu oldukça fazladır. Hem yetenekli sporcuların spora devam etmesi hem de sağlık çerçevesinde serbest zaman aktivitelerini spor ile değerlendirmeleri çok önemlidir. İşte tüm bu sebeplerden ötürü sporcuların sporu devam ettirmeleri ve onların spora bağlanma durumlarını incelemek gerekmektedir.

Şekil 2.1. Spora Bağlılık Modelinin Yapısı ve Gelişimi

Not: Şekil örneği "Scanlan, T.K., Chow Graig M., Sousa C, Scanlan, L.A. (2016). The Development of the Sport Commitment Questionnaire-2. *Journal of Sport & Exercise Psychology*,22 (2016) 233-246." künyeli çalışmadan alınmıştır.

Şekil 2.1, SCQ-2'yi geliştirmek için kullanılan teorik modeli göstermektedir. Katı kutular, orijinal SCQ'da (Scanlan, Simons, Carpenter, Schmidt, & Keeler, 1993) değerlendirilen önceden belirlenmiş bileşenleri temsil eder ve kesikli kutular, model genişletme için tanımlanmış yeni aday yapıları yansıtır (Scanlan, Russell, Magyar ve Scanlan, 2009; Scanlan, 2009). Russell, Scanlan, Klunchoo ve Chow, 2013). Şekil 2.1'deki alt kategoriler dahil olmak üzere her model yapı için tanımları göstermektedir.

Şekil 2.1' deki kalın çizgili kutularla temsil edilen orijinal SCM, beş adet Hevesli bağlılık (eski adıyla Spor Bağlılığı) kaynaklarını içermektedir: Spor Keyfi, Değerli Fırsatlar (eski adıyla Katılım Fırsatları), Diğer Öncelikler (eski adıyla Katılım

Alternatifleri), Kişisel Yatırımlar, ve Sosyal Kısıtlamalar (Scanlan, Carpenter, Schmidt, Simons ve Keeler, 1993).

Spor bağlılığı, bu çalışmada bağlılığın “olumlu” ya da “istek” tarafını belirtmek için hevesli bağlılık ile değiştirilmiştir. Bu çalışma için benimsenen orijinal SCM'ye çeşitli modifikasyonlar ve genişletmeler yapılmıştır. Özellikle, iki yeni aday kaynak (Excel'e Sosyal Destek ve Arzu) ve yeni bir aday bağlılık türü (Kısıtlı) dahil edilmiştir. Sosyal destek, modele, önceden nitel (Carpenter, 1992; Carpenter & Coleman, 1998; Weiss & Weiss, 2007) ve niteliksel (Scanlan, Russell) bulgular ele alınarak, temelli bir bağlılığın yordayıcısı olarak eklenmiştir (Beals & Scanlan, 2003; Scanlan ve ark., 2009).

2.1.1. Spora Bağlılık Ölçeği' nin Yapısı ve Gelişimi

Scanlan ve ark. yapının mantığını açıklamak için her bir yapı için belirlenmiş tanımların kavramlarını yine her bir yapı adına tanımlamalar yapmışlar ve bu tanımları egzersiz ve spor psikolojisi, sosyal psikoloji, sağlık (tıbbi) psikolojisi, örgütsel psikolojisindeki literatür çalışmalarının kavramlarına dayanarak açıklamaya çalışarak ölçek maddelerini bu şekilde geliştirmeye çalışmışlardır. Spor ve egzersiz psikolojisinde, (örneğin, Carpenter, 1992; Scanlan, Simons vd., 1993; Wilson vd., 2004), sosyal psikolojide (örneğin, Rusbult, Martz, & Agnew, 1998), sağlık psikolojisinde (örneğin, Dunkel Schetter & Brooks, 2009) ve örgütsel psikolojide (örneğin, Allen & Meyer, 1990; Mowday, Steers, & Porter, 1979) literatür taraması ve bağlılık ölçeklerine dayanarak maddeler üretmişlerdir. Ölçeğin gelişimi sırasında ortaya çıkan maddeler büyük değişikliğe uğramıştır. İlk Sport Commitment Model (SCM) daha sonra Sport Commitment Questionnaire (SCQ) ve son olarak Sport Commitment Questionnaire-2 (SCQ-2) ölçeğinin son halini alması yaklaşık 25 yıl sürmüştür. Bu bağlamda göze çarpan değişiklikler şunlar olmuştur: Örneğin, diğer öncelikler, kişisel yatırımlar, sosyal kısıtlamalar; ancak diğerleri için sadece küçük miktarlara ihtiyaç duyulmuştur. Spor bağlamında bağlılık, bir programa (Scanlan, Simonsetal., 1993), bir takıma (Scanlan ve ark., 2003, 2013) veya belirli bir spora (Weiss, Weiss ve Amorose 2010) bağlılık dahil olmak üzere çeşitli düzeylerde kavramsallaştırılmış ve ölçülmüştür. Scanlan, mevcut çalışmalarda spor katılımı ile ilgili tüm öğeleri (örneğin, “Bu sporu oynamaya devam etmek için adanmışım”) tekrar ortaya koyduklarını “Bu durum burada çalışılan çeşitli spor türleri arasında değerlendirme için açık bir referans noktası sağladığını” söylemiştir.

2.1.1.1. Hevesli bağıllık. Hevesli bağıllık alt ölçeği, orijinal SCQ (Scanlan, Carpenter ve a. 1993) ve yeni oluşturulanlardan önceki öğelerin bir kombinasyonu kullanılarak geliştirilmiştir. Yeni öğeler, yapı tanımına dayanır ve bir spora psikolojik bağıllık kavramını, sportif katılımı sürdürmek için engellerin üstesinden gelme istekliliğini ve mümkün olduğu kadar uzun süre oynamaya istekli olmalarını sağlayarak hevesli bağıllığın ölçümünü genişletmek için geliştirilmiştir. (Scanlan, Carpenter ve arkadaşları, 1993).

2.1.1.2. Kısıtlı bağıllık. Tarihsel olarak, kısıtlı bağıllık doğrudan ve dolaylı olarak incelenmiştir. Kısıtlı bağıllığın doğrudan ölçüldüğü çalışmalarda, bireylerin görev yükümlülüğünü ne kadar zorladıkları ve bir faaliyete devam etmeye ne kadar mecbur kaldıklarının değeri vurgulanmıştır (Wilson ve a., 2004; Young & Medic, 2011). SCQ-2 formatıyla tutarlı olarak, doğrudan değerlendirme kullanılmıştır. Zorunlu veya spor katılımını sürdürmeye zorlanan duyguları vurgulayan maddeler kısıtlı bağıllık maddelerini oluşturmuştur. Ayrıca bir sporda kapana kısılmış hissetmek, bir sporun devam etmesi gerektiğini algılamak ve bunun bir sporda kalmak için bir zorunluluk olduğuna inanmak gibi diğer kısıtlama biçimlerini de içeren bir düzenleme ile kısıtlı bağıllığı genişletmişlerdir.

2.1.1.3. Spor keyfi (zevki). Spor zevkine sadece ufak düzenlemeler yapıldı. Çünkü yapılan araştırmalar ilk ölçek geliştirme çalışmalarının yapıyı doğru bir şekilde yansıttığını göstermiştir. İlk SCQ' da, alt ölçeği temsil etmek üzere neredeyse eş anlamlı sıfatları vurgulayan dört madde seçilmiştir (zevk, mutluluk, eğlenceli, sevgi) Sporcular tarafından zevk ve sevgi de dahil olmak üzere daha geniş bir yelpazedeki olumlu duygusal tepkileri yansıtmak için SCQ-2'ye ilave spor keyfi (zevki) maddeleri dahil edilmiştir (Scanlan ve ark., 2009).

2.1.1.4. Değerli fırsatlar. Bu yapı için geliştirilen sorular, spor deneyiminin sadece devam eden spor katılımı ile mevcut olan çok değerli yönlerini değerlendirmektedir. Bu değerli fırsatlar sürekli, nadiren gerçekleşen veya beklenen deneyimler veya olaylar olgular olabilir. Pilot testler, öğretmenler ve sporcularla yapılan görüşmeler sayesinde Scanlan, Simonsetal (1993), değer aktarmanın etkili bir yolunun, gençlerin sporculara spor aktivitesinin kesilmesi durumunda ne kadar fırsatın kaçırılacağını sormak olduğunu ortaya çıkarmıştır (örneğin “Koç ayrılrsa, onu özler miydin?”). Değerli fırsatlar öğelerini

geliştirirken, “özledim” teriminin yanlış yorumlamalara yol açabileceğinden endişe duyulmuştur. Örneğin sporcular, sporu bıraktıkları takdirde, isterlerse bir şampiyonluk maçında oynama fırsatını kaçırmışlar gibi pragmatik olarak “özlüyor” olarak yorumlayabilirler. Diğer taraftan, sporcular da ayrıldıkları takdirde şampiyonluk maçında oynamayı etkin bir şekilde “kaçırabilir”. Bir şampiyonluk maçında oyundan ayrılırlarsa, “özledim” inin kuramsal olarak yorumlanmasının yani, “kaçırmak”, daha sonra ifade doğası gereği maçın tekrar olacağını düşünmüşlerdir. Aslında sporcular bıraktıkları takdirde şampiyonluk maçında oynama fırsatını “kaçırdılar”. Çünkü artık o takımda yer almayacaklardır. Tersine, etkili bir şekilde ifade edilen kelimeler totolojik olamaz. Burada katılımcı değerli bir fırsat hakkında duygularını değerlendirmiş olur. Duygusal bir cevabı belirtmek ve yanlış yorumlama sorunlarından kaçınmak için, her bir değerli fırsat ögesindeki “gerçekten özlediğimiz” ifadesini, bireylerin bir fırsatı “gerçekten çok özledikleri” varsayımına dayanarak kullandılar. Ancak bir fırsatı “gerçekten kaçırdık”. Niteliksel bulgular, öğeleri daha genel anlamda kullanmalarını sağlayan spordaki spesifik değerli fırsatların (örneğin seyahat, iş fırsatları, performans tanıtma, arkadaşlıklar ve rekabet başarısı) çeşitliliğini göstermiştir. Bu durum öğeleri daha genel anlamda kullanmalarını sağlamıştır. (Scanlan ve ark. 2003, 2009). Değerli fırsatlar için kategoriler gelecekteki olaylar, seyahat deneyimleri, öğrenme ve rekabet gibi çoğu sporcu için önemli ve mevcut olan genel fırsatları yansıtacak şekilde geliştirilmiştir.

2.1.1.5. Diğer öncelikler. Diğer öncelikler hem çekici hem de baskılayıcı olabilir (Scanlan ve ark., 2003, 2009, 2013); Bununla birlikte, önceki ölçümler sadece spor katılımına yönelik potansiyel alternatiflerin çekiciliğine odaklanmıştır. Önceki nicel çalışmalar, diğer sporculara, sporculardan yapabilecekleri diğer şeylerin yaptıkları spora kıyasla ne kadar eğlenceli olduğunu değerlendirmelerini isteyerek, diğer öncelikleri değerlendirmiştir (Carpenter ve Coleman, 1998; Weiss ve ark., 2001). Nitel görüşmelerden yararlanarak, Scanlan ve Colleagues (Scanlan ve ark., 2003,2009,2013) iş, aile, eğitim, erkek arkadaş / kız arkadaş, seyahat, arkadaşlar, ve diğer sporcular gibi diğer öncelikleri çekici, baskılayıcı ya da hem çekici hem de baskılayıcı olarak bulmuşlardır. Sporcuların, bağlılık üzerinde etkili olabilmesi çekici ve / veya baskıcı alternatifler için, sporcuları doğrudan spor katılımlarıyla durumlarını örtüşmüş olarak görmeleri gerektiğini savunmuşlardır. (Scanlan ve ark., 2003, 2009). Örneğin, alternatif bir aktivite belki de çok çekici olarak algılanabilir, ancak sporcu aktiviteyi dengelemeyi veya etkisiz hale getirmeyi öğrenirse, o zaman onun bağlılık üzerinde çok az etkisi olacaktır. Bu gerekçeyle tutarlı

olarak, farklı önceliklerin mevcut spor katılımı ile farklı seviyelerdeki geçiş derecelerini kullanarak ne ölçüde ilişkili olduğunu vurgulayan öğeler ihtiyaç duymuşlardır. Yukarıda verilen spesifik örnekte olduğu gibi bu tür durumlar göz önüne alındığında, diğer öncelikler alt boyutuna sporcuların yaşayabileceği çeşitli rakip alternatifleri yakalamak için her bir maddeye “hayatımdaki diğer şeyler” ibaresi eklemeyi uygun bulmuşlardır.

2.1.1.6. Kişisel yatırımlar. Bağlılık literatüründe, spora dahil edilen sporcu kaynakları miktarı ile spora katılımın kesilmesi halinde yatırım yapılan sporcuların kaybedeceği arasında önemli bir ayrım yapılmıştır. (Scanlan ve ark., 2003, 2009, 2013). Ayrıca, kişisel yatırımlar kurgusunun kavramsallaştırılması ve değerlendirilmesi şekli bağlılık üzerinde farklı etkiler yaratabilir. Birçok sporcu, bağlılıklarını güçlendiren zaman, efor, enerji ve eğitim gibi önemli miktarda kişisel kaynağa yatırım yapar, ancak kayıp yönünün motivasyonel işlevi daha karmaşıktır. (Scanlan ve ark., 2003, 2009, 2013). Scanlan ve arkadaşlarına göre yaptıkları araştırmalarda “kayıplar tarafından” motive edilen sporcular, kişisel yatırımların, artık o sporu yapmadıkları takdirde yatırımlarını geri kazanamayacakları için bağlılıklarını güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Kayıp kavramını reddedenler, yapının bağlılıklarını etkilemediğini göstermektedir (Scanlan ve ark., 2003, 2009).

Scanlan ve ark. daha eksiksiz bir değerlendirme sağlamak için, kişisel yatırımların yapısını, iki farklı ölçüm yaklaşımını kullanarak, iki karşılık gelen alt ölçekle genişletmişlerdir. İlk yaklaşım, sporcuların spor yaptıkları kişisel kaynak miktarını değerlendirmiştir. İkinci yaklaşım, sporculara, yatırım yapan çeşitli kişisel kaynaklar nedeniyle sporlarını bırakmalarının ne kadar zor olacağını değerlendirmelerini isteyerek “zarar kavramını” daha doğrudan değerlendirmiştir. Bu kavramsallaştırma, potansiyel yatırım kaybının, ayrılmanın önünde bir engel olarak hareket ettiğini ve bireyi aktiviteye daha psikolojik olarak bağlı kıldığı belirten Rusbult'un (1983) kuramlaşırmasıyla tutarlılık göstermektedir. Her iki ölçüm yaklaşımında da, öncelikli olarak gayret, çaba ve yönelimlerden yararlanmışlar ve spora yatırım yapan kişisel sporcuların çeşitliliğini yakalamak için eğitim, kişisel disiplin ve fedakarlık gibi ek öğeler geliştirip bu alt boyutu daha işlevsel hale getirmişlerdir.

2.1.1.7. Sosyal kısıtlamalar. Sporcuların yaşamlarındaki diğer önemli insanların bir kısmının, beklentileri ya da baskıları nedeniyle bir spor yapma zorunluluklarının derecesini değerlendirmeleri daha önceden araştırılmıştır. (örneğin, “arkadaşlarımı

memnun etmek için futbol oynamak zorunda olduğumu hissediyorum”). Ebeveynler, antrenörler, arkadaşlar ve takım arkadaşları dahil olmak üzere yaşamlarındaki çeşitli önemli kişiler bu tanımın içine alınmıştır. (Carpenter ve Coleman, 1998; Scanlan, Simons ve diğerleri, 1993; Weiss ve diğerleri, 2001; Weiss ve Weiss, 2003, 2007; Weiss. ve arkadaşları, 2010).

Sporcuların sorumluluk duyguları yaratabilecek diğer kişilerin varlığını bilmeleri sosyal kısıtlamaları daha genel anlamda ölçmelerine olanak sağlamıştır. Bu şekilde sporcular, sosyal ağdaki herkesi kapsayıcı hızlı bir şekilde değerlendirebilirdi. Ek olarak, kısıtlamanın yalnızca çok yüksek derecede önemli kişiler sayesinde yaşanabileceğini düşündükleri için bazı sosyal kısıtlama maddelerine “benim için önemli” ifadesini de eklemiştir (örneğin, “Benim için önemli olan insanlar bu spora devam etmemi bekliyorlar”). Kısıtlamanın niteliğinin belirgin olduğu öğeler de “benim için önemli” hariç bırakılmıştır (örneğin, “Bu sporu oynamaya devam etmesem insanlar hayal kırıklığına uğrayacaktı”).

Sınırlandırılmış bağlılığın SCM'ye eklenmesiyle dahil olduğu Sosyal Kısıtlamalar maddelerinde yapılan önemli bir değişiklik ise artık “zorunluluk” kelimesinin kaldırılmasıdır. Özgün SCQ'da yer alan “zorunlu” ifadesini içeren Sosyal Kısıtlamalar öğeleri, kısıtlı bağlılık ile ilişkilendirildiğinde, muhtemelen denklemin her iki tarafında da “zorunda olmak” gerekeceğinden, ardışık cümlecikler eklenmesine yol açacaktı. Bu yüzden zorunluluk kelimesi maddelerden çıkarılmıştır. (örneğin, “oynamak zorunda olduğumu hissediyorum, çünkü ailem beni bekler, bu da futbol oynamaya devam etmem gerektiğini hissettirir”).

2.1.1.8. Sosyal destek. İlk olarak SCM çerçevesi altında, sosyal desteği değerlendirmek için iki yaklaşım kullanılmıştır. Birincil yöntem yöntem daha genel bir yaklaşımı yansıtır (diğer bir deyişle, insanlara daha fazla önem verilir), buradaki katılımcılar, diğerlerinin bir bütün olarak, destek ve cesaret vermeyi ne ölçüde desteklediklerini değerlendirirler (Carpenter ve Coleman, 1998; Wilson ve ark., 2004). Özellikle gelişimsel araştırmalar için yararlı olan diğer yöntem, sporcuların ebeveynler, antrenörler, takım arkadaşları ve yakın arkadaşlar dahil olmak üzere çeşitli önemli kişilerden aldıkları destek ve teşvik derecesini derecelendirdiği öznel bir yaklaşımı ifade etmektedir. (Weiss ve ark., 2001; Weiss ve Weiss, 2003, 2006). Sosyal kısıtlamalardaki gerekçeleriyle uyumlu olarak, bu yapıda da sosyal destek için genel yaklaşımı benimsemişlerdir. Taraftarın çok önemli bir diğer kişi olmasının gerekli olduğunu

düşündüğümüz bazı sosyal destek maddelerinde “benim için önemli” vurgusuna yer vermişlerdir. (örneğin, “Benim için önemli olan insanlar, bu spor dalındaki yarışmalarımın çoğuna katılıyorlar”) Ayrıca desteğin açık ve belirgin olduğu yerlerde ise “benim için önemli” vurgusuna yer verilmemiştir (örneğin, “İnsanlar bana bu spor hakkında güvenilir tavsiyeler verirler”).

Diğer insanların bireylere sağladığı önemli destek türleri olsa da literatür sürekli olarak duygusal bilgilendirme ve işlemsel olarak en yaygın şekilde tanımlanmış olduğunu göstermektedir. (Dunkel Schetter & Brooks, 2009). Duygusal destek tipik olarak aile üyelerinden ve yakın arkadaşlardan gelir (yani, önemli olan kişiler) ve sempati ve bakım içerir (House, 1981). Bilgilendirme desteği, sorunu destek yardımı biçiminde yansıtır ve tavsiye, öneri veya direktifleri içerir. Araçsal destek, en somut sosyal destek biçimidir ve para, kaynak veya yardım şeklinde yardım içerir. Araştırmalar, sporcuların her üç tür desteği de aldıklarını gösterdiğinden (Scanlan ve ark., 2003,2009), üç türü değerlendirmek için yeni maddeler üretmişlerdir.

2.1.1.9. Mükemmel olma arzusu. Seçkin takım sporu sporcularıyla yapılan nitelendirici araştırmalar, ekip üyeliği değeri, seçkin ekip üyeliği, ekip geleneği ve mükemmel olma arzusunun dahil olduğu potansiyel model genişlemesi için dört yeni bağıllık kaynağı ortaya çıkarmıştır. (Scanlan ve ark., 2013). Mükemmel olma arzusu dışındaki üç takım odaklı kaynak bireysel spor katılımcıları için genelleştirilemez. SCQ-2, çeşitli sporlar için geçerli olacak şekilde tasarlandığından, “Mükemmel olma arzusu”, mevcut çalışmada değerlendirilmiştir. Mükemmel olma arzusu, iki alt kategoriye içerir: “ustalık başarısı” ve “sosyal başarı”. Ustalık başarısı, ustalık süreçleri ile ilgilidir ve bir kişinin potansiyeline yakalama, ustalık hedeflerini belirleme ve gelişmeye çalışmayı içerir. Sosyal başarı ise üstünlük, kazanma ve kurma süreçleriyle ilişkilidir ve rakipleri dışarıda tutma isteğini de içerir. (Scanlan ve ark., 2013). Her iki mükemmel olma arzusu alt boyutunu için madde geliştirme çalışmaları, yapılan nitel çalışmalardaki sporculardan elde edilen ham veri alıntılarıyla oluşmuş olgunlaşmıştır. (Scanlan ve ark., 2013). Mükemmel olma arzusu hem istemek hem de çabalamak yönlerini içerirken, “istemek” ile ilişkili muhtemel yüksek etkileri nedeniyle sadece “çabalamak” üzerinde durulmuştur. Örneğin, sporculara sporlarında iyileşmek isteyip istemediklerini sormak, ciddi bir negatif çarpık dağılımla sonuçlanacak olan aşırı yüksek puanlar üretme eğiliminde olacağından istemek kelimesini kullanmayı tercih etmemişlerdir.

Yapı	Açıklama
Hevesli Bağlılık	Bir sporda zaman içinde devam etme arzusunu ve çözümünü temsil eden psikolojik yapı.
Kısıtlı Bağlılık	Zamanla bir sporda kalma zorunluluğunun algılarını temsil eden psikolojik yapı.
Spordan Alınan Keyif	Genelleştirilmiş sevinç hislerini yansıtan bir spor deneyimine olumlu duygusal tepki
Değerli Fırsatlar	Sadece bir spor dalına sürekli katılımı var olan önemli fırsatlar.
Diğer Öncelikler	Devamlı spor katılımı ile çatışan cazip ve / veya etkili alternatifler
Kişisel Yatırımlar Zarar	Katılımın kesilmesi durumunda geri döndürülemeyen kişisel kayıplar.
Kişisel Yatırımlar-Miktar	Bir spor dalı için kullanılan kişisel kaynaklar.
Sosyal Kısıtlamalar	Bir Spor dalında kalma zorunluluğu algıları yaratan sosyal beklentiler veya normlar.
Sosyal Destek-Duygusal	Bir sporda diğerlerinden alınan teşvik, sevecenlik ve empati.
Sosyal Destek - Bilgilendirme	Bir spordaki diğer önemli kişilerden alınan yararlı bilgi, rehberlik veya tavsiyelerin sağlanması.
Sosyal-Etkili Destek	Bir sporda önemli olanlardan alınan maddi kaynak veya görev yardımının sağlanması.
Üstün Olma Arzusu-Ustalık Başarısı	Bir sporda ustalık kazanmak ve geliştirmek için istemek ve / veya çabalamak
Üstün Olma Arzusu -Sosyal Başarı	Bir sporda rakipler üzerinde üstünlük kazanmak ve kazanmak için çabalamak ve / veya uğraşmak.

Şekil 2. 2. SCQ-2 Yapı ve Açıklamaları

Not: Şekil örneği "Scanlan, T.K., Chow Graig M., Sousa C, Scanlan, L.A. (2016). The Development of the Sport Commitment Questionnaire-2. Journal of Sport & Exercise Psychology,22 (2016) 233-246." künyeli çalışmadan alınmıştır.

2.2. Yetişkin Sporcularda Bağlılık

Tarihsel olarak, kısıtlı bağlılık doğrudan ve dolaylı olarak incelenmiştir. Kısmen, bağlılık temelli bağlılık araştırması, konseyi bağlılık ile edilen kaynaklara dayalı olarak dolaylı olarak değerlendirmiştir (Raedeke, 1997; Raedeke ve diğ., 2000; Weiss ve Weiss, 2003). Kısıtlı bağlılıkları doğrudan ölçüldüğü çalışmalar, bireylerin görev yükümlülüğünü ne kadar zorladıkları ve bir faaliyete devam etmeye mecbur kaldıkları ölçüde vurgulanmıştır (Wilson ve ark., 2004; Young & Medic, 2011). Wilson ve arkadaşları SCQ-2 formatı ile tutarlı olarak, doğrudan değerlendirme kullanmışlardır. Zorunlu veya spor katılımını sürdürmeye zorlanan duyguları vurgulayan kısıtlı bağlılık maddeleri oluşturulmuştur. Ayrıca, bir sporda kapana kısılmış hissetmek, bir sporun devam etmesi gerektiğini algılamak ve bunun bir sporda kalmak için bir zorunluluk olduğuna inanmak gibi diğer kısıtlama biçimlerini de içerecek şekilde genişletmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın çalışma gruplarına, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile bu araçların sporcular için geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ve istatistiksel çözümlene yöntemlerine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın modeli nicel araştırma yöntemlerinden betimsel bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma Scanlan ve a. tarafından geliştirilen Spora Bağlılık Ölçeği' nin (Sport Commitment Qwestionnaire-2) Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının Türk literatürüne kazandırılması ile ilgili araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışma Denizli ili ve Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde çeşitli illerden, çeşitli spor branşları ile ilgilenen sporcuların çalışmaya gönüllü olarak katılmasıyla araştırma evreni ve örnekleme oluşturmuştur. Araştırmaya yaşları 12-23 yaş aralığında 356 sporcu katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları (Teknikleri)

Spora Bağlanma-2 Ölçeği' nin Türkçeye uyarlanması yönünde ilk girişim Scanlan'ın izni istenerek başlanmıştır. Scanlan'ın izni doğrultusunda ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alındıktan sonra ölçeğin kaynak dil olan İngilizce' den hedef dil olan Türkçeye çevrilmesi aşaması başlamıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında hedef dilden kaynak dile yapılan çeviriler uyarlama çalışmasının en önemli noktasını oluşturmaktadır. Bu nedenden dolayı ölçeğin İngilizce' den Türkçeye çevirisi alan bilgisi ve İngilizce dilsel yeterliliği bulunan 3 öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Sonra bu üç çeviri metni, ölçeğin orijinal metni ile birlikte 2 ayrı hakem (1 psikolojik danışman, 1 spor uzmanı) tarafından incelenerek çevirilerdeki ifadelerden orijinal metine en uygun maddeleri belirlemeleri istenmiştir. Bu işlemde yapılan düzenlemeler ile ölçek, Türkçe maddelerle yeni halini almıştır. Daha sonra Türkçe metin ingilizce alanında uzman iki hakeme verilerek ingilizceye yeniden çevrilecektir. Bu işlem sonucunda orijinal metin ile Türkçe metnin anlam bütünlüğü olduğuna, karşılaştırma yapılarak karar verilecektir. Ölçek geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için hazır hale getirilmiştir. Çeviri işlemlerinin sonrasında ölçek ortaokula devam eden 30 aktif

sporcuya verilip bir pilot çalışma yapılmıştır. Böylece ölçeğin dili anlaşılabilirliği test edilmiştir. Alınan geribildirimler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Araştırma verisi araştırmacılar tarafından toplanacaktır. Araştırmaya gönüllülük esası içinde katılan kişilere, bu araştırmada ilişki niteliğini değerlendiren bir ölçek üzerinde çalışıldığı önbilgisi verilerek ve kişilerden sosyodemografik bilgi formu ve Spora Bağlılık Ölçeğini içeren ölçek formunu doldurmaları istenmiştir. Gönüllülerin ölçeği doldurmaları 15 ila 30 dakika arası sürmüştür.

3.4. Veri Toplama Süreci

2018-2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde Denizli ilindeki aktif sporculardan dokümanlar toplanmıştır.

3.5. Veri Toplama Analizi

Verilerin analizinde, SPSS “22.0” istatistik programlarında doğrulayıcı, Açımlayıcı Faktör Analizi(AFA) ve ölçeğin iç tutarlılığını belirlemede cronbach alfa kullanılmıştır.

3.6. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmaya katkı sağlayacağı düşünülen bazı kişisel bilgi içeren sorular sorulmuştur. Bunlar devam yaşları, cinsiyetleri, kaç yıldır bu sporu yaptıkları, anne baba eğitim durumlarını içeren sorular bulunmaktadır.

Araştırmamıza toplamda 356 sporcu katılmıştır. Araştırmaya 284 erkek ve 72 kadın sporcu katılmış olup, yüzde dilimi olarak erkek sporcular % 79,8 kadın sporcular ise % 20,2 oranındadır. 12 yaş grubu 109 sporcu ve % 30,6 ile en yüksek katılımı gerçekleştirmiştir. Yaş ortalaması 14,4 olarak hesaplanmıştır. ($x_{yaş} \pm 2,4$)

Tablo 3.1. *Yaptığı Spor Branşı*

Yaptığı Spor Branşı	N	%
Takım Spor	253	71,1
Bireysel Spor	103	28,9
Toplam	356	100,0

Tablo 3.1’ e bakıldığında araştırmamıza katılan sporculara sorduğumuz bir başka kişisel soru takım yada bireysel spor mu yaptıklarıydı. Araştırmamıza 253 sporcu % 71,1

ile takım sporu yapan sporcular, 103 sporcu % 28,9 ile bireysel spor yapan sporcu katılmıştır.

Tablo 3.2. *Kaç Yıldır Bu Sporu Yapıyorsunuz?*

Antrenman Yaşı	N	%
1.0	41	11,5
2.0	43	12,1
3.0	44	12,4
4.0	70	19,7
5.0	55	15,4
6.0	31	8,7
7.0	23	6,5
8.0	9	2,5
9.0	5	1,4
10.0	19	5,3
11.0	4	1,1
12.0	2	,6
13.0	3	,8
14.0	1	,3
15.0	5	1,4
16.0	1	,3
Toplam	356	100,0

Tablo 3.2' de araştırmamıza katılan sporcuların kaç yıldır bu sporu yaptıkları sorulmuştur. 4 yıldır devam eden sporcular 70 kişi ve % 19,7 araştırmaya katılırken 16 yıldır bu sporu yapan sporcular 1 kişi ve % 0,3 ile araştırmamıza katılmışlardır.

Tablo 3.3. *Aile Refah Düzeyi*

Refah Düzeyi	N	%
Çok Kötü	1	,3
Kötü	4	1,1
Normal	80	22,5
İyi	174	48,9
Çok İyi	97	27,2
Toplam	356	100,0

Tablo 3.3' de sporcuların aile refah düzeyleri sorulmuştur. Buna göre 1 kişi % 0,3 ile çok kötü, 4 kişi % 1,1 ile kötü, 80 kişi % 22,5 ile normal, 174 kişi % 48,9 iyi, 97 kişi % 27,2 ile çok iyi olarak belirtmişlerdir.

Tablo 3.4. *Haftada Kaç Gün Antrenman Yapıyorsunuz?*

Gün Sayısı	N	%
1.0	1	,3
2.0	105	29,5
3.0	109	30,6
4.0	49	13,8
5.0	19	5,3
6.0	65	18,3
7.0	8	2,2
Toplam	356	100,0

Tablo 3.4' de sporculara haftada kaç gün antrenman yaptıkları sorulmuştur. Buna göre haftada 1 gün antrenman yapan 1 kişi ve % 0,3 kişi ile en az haftada 2 gün antrenman yapan 100 kişi ve % 28,1 ile en fazla araştırmaya katılım gösteren sporcular olmuşlardır.

Tablo 3.5. *Anne Eğitim Durumu*

Eğitim Durumu	N	%
Okur-Yazar Değil	1	0,3
Okur-Yazar	105	29,5
İlkokul	109	30,6
Ortaokul	49	13,8
Lise	19	5,3
Üniversite	65	18,3
Lisansüstü	8	2,2
	356	100

Tablo 3.5' de araştırmamıza katılan sporcularımızın annelerinin eğitim durumları sorulmuş buna göre okur yazar değil 1 kişi % 0,3, okur yazar 105 kişi %29,5, ilkokul mezunu 109 kişi % 30,6, ortaokul mezunu 49 kişi % 13,8, lise mezunu 19 kişi % 5,3, üniversite mezunu 65 kişi % 18,3, lisansüstü mezunu 8 kişi ise % 2,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.6. *Baba Eğitim Durumu*

Eğitim Durumu	N	%
Okur-Yazar değil	1	,3
Okur-yazar	4	1,1
İlkokul	24	6,7
Ortaokul	38	10,7
Lise	98	27,5
Üniversite	164	46,1
Lisansüstü	27	7,6
Toplam	356	100,0

Tablo 3.6’ da araştırmamıza katılan sporcularımızın babalarının eğitim durumlarını sorulmuş buna göre okur yazar değil 1 kişi % 0,3, okur yazar 4 kişi % 1,1, ilkokul mezunu 24 kişi % 6,7, ortaokul mezunu 38 kişi % 10,7, lise mezunu 98 kişi % 27,5, üniversite mezunu 164 kişi % 46,1, lisansüstü mezunu ise 27 kişi % 7,6 olarak gerçekleşmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Tablo 4.10 incelendiğinde pilot çalışmaya katılan sporcuların ölçek ve alt boyutlarının zamana bağlı değişimi gösterilmiştir. Buna göre ölçek toplam skorunun ve ölçeğe ilişkin alt boyutların test tekrar test uyumlarının en yüksek 0,980 en düşük 0,916 olduğu ve uyumların çok yüksek güven aralığının yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan pilot çalışma sonunda ölçeğin tutarlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1. Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Test-Tekrar Test Uyumları

	Uyum	%95 Güven Aralığı		Anlamlılık; p
	Katsayısı; ICC	Alt Sınır	Üst Sınır	
Hevesli Bağlılık	0,970	0,943	0,985	0,000*
Kısıtlı Bağlılık	0,937	0,880	0,967	0,000*
Spordan Alınan Keyif	0,916	0,841	0,956	0,000*
Değerli Fırsatlar	0,982	0,966	0,991	0,000*
Diğer Öncelikler	0,983	0,968	0,992	0,000*
Kişisel Yatırımlar Zarar	0,983	0,968	0,992	0,000*
Kişisel Yatırımlar Miktar	0,970	0,942	0,985	0,000*
Sosyal Kısıtlamalar	0,955	0,913	0,977	0,000*
Sosyal Destek-Duygusal	0,928	0,864	0,963	0,000*
Sosyal Destek – Bilgilendirme	0,950	0,903	0,974	0,000*
Üstün olma arzusu-Ustalık Başarısı	0,933	0,873	0,965	0,000*
Üstün olma arzusu -Sosyal başarı	0,980	0,960	0,990	0,000*
Ölçek Toplam	0,990	0,980	0,995	0,000*

Veriler toplandıktan sonraki yapılan ilk faktör analizleri ve maddeler arasındaki ilişkiye bakıldığımızda maddelerin orijinal ölçekteki alt boyut sayısının üstünde ve bazı maddelerin aynı alt boyutu karşılamadığı ortaya çıkmıştır. Yapılan literatür araştırmaları incelendiğinde orijinal ölçek çalışması değerlendirme aşamasında Scanlan ve arkadaşları da 13 alt boyut 88 soruya ulaşmışlardır. Ancak “Social Support-Instrumental” alt boyutunu ve bazı soruların yeterli madde yükünü taşımadığı için ölçekten çıkarmışlardır. Bu bağlamda doğrulayıcı faktör analizi yapılmadan önce verilerle ilgili herhangi bir yanlışlığın olup olmadığı tekrardan kontrol edilmesi gerekmektedir. Ayrıca veriler toplanırken antrenörler aracılığı ile veri toplama yöntemi izlenmiştir. Bu durum 58 maddelik bir ölçek dağıtılma esnasında 750 adet ölçek bastırılmış 450 adet geri dönüş sağlanmıştır, ancak yalnızca 356 adedi tam doldurulmuş ya da doğru bir şekilde doldurulmuştur. Bilindiği üzere ölçek uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında veri sayısı ile ilgili

farklı yorumlar vardır. Literatür incelendiğinde, ölçeklerin geçerlik çalışmalarında faktör analizi gibi çok değişkenli analizlerin yapılabilmesi için erişilmesi gereken örneklem büyüklüğü konusunda farklı ölçütler ve görüşler bulunmaktadır. Preacher ve MacCallum (2002) minimum örneklem büyüklüğünün 100 ile 250 arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Bazı görüşler ise madde sayısına bağlı olarak oran vermektedir. Tavşancıl (2002) göre örneklem büyüklüğü, değişken, yani madde sayısının en az beş katı, hatta 10 katı olmalıdır. Katılımcı / madde oranı Hatcher (1994)'a göre 5:1, Nunually (1978)'a göre 10:1 olmalıdır (Akt., Osborne ve Costello, 2004). Preacher ve MacCallum (2002) ise literatürde bu oranın 3 kat ile 10 kat arasında değiştiğini belirtmiştir. Diğer yandan Osborne ve Costello'ya (2004) göre ise 1000 kişilik örneklem ile ya da 20:1 katılımcı / madde oranı ile çalışılsa dahi, gerçekçi olmayan bir biçimde iyi faktör analizine rastlanabileceğini söylemişlerdir. Bu çalışmada örneklem büyüklüğü, değişken, yani madde sayısının yaklaşık olarak 6 katı büyüklüğündedir.

Ölçekler toplanıp elde edilen veriler; SPSS 22.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. İlk olarak SPSS programı kullanılarak Spora Bağlılık Ölçeğinin (SBÖ) faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser- Meyer- Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity ile incelenmiştir. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleştirilebilirlik (factorability) için KMO' nun ,60' dan yüksek çıkması beklenir. Barlett testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmi korelasyonlar temelinde inceler (Büyüköztürk, 2013).

Tablo 4.2. *KMO ve Bartlett's Test*

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,853
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	6982,661
	df	1653
	Sig.	0,000

Tablo 4.2' de yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) (,853) ve Barlett küresellik testinin ise anlamlı ($\chi^2= 6982,661$, $p = .000$) değerleri olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre KMO değerinin .80 üzerinde olması ve ki kare testinin ($p<0,01$) olması istatistiğin anlamlı olduğunu örneklemin büyüklüğünün çok iyi derecede yeterli olduğunu

göstermektedir (Field, 2005). Aynı zamanda Tavşancıl (2002)'a göre faktör analizinde verilerin normal dağılımla uyumlu olması gerekir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediği ise Bartlett testi ile ortaya konulmaktadır. Bartlett testinin sonucu ne kadar yüksek ise anlamlı olma olasılığı da o kadar yüksektir. Elde edilen verilere uygulanan Bartlett Testi anlamlı (Chi-Square ($\chi^2= 6982,661$, $p = .000$) çıkmıştır. Bu sonuç, verilerin normal dağılımla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3. *Orjinal Ölçeğe Bağlı Kalınarak Yapılan Faktör Analizi*

Faktör	Initial Eigenvalues		
	Toplam	% Değişken	Toplam %
1	10,868	18,738	18,738
2	3,432	5,916	24,654
3	2,525	4,354	29,008
4	2,182	3,762	32,769
5	1,961	3,382	36,151
6	1,719	2,964	39,116
7	1,649	2,843	41,959
8	1,433	2,471	44,430
9	1,349	2,326	46,756
10	1,292	2,228	48,984
11	1,234	2,128	51,112
12	1,171	2,019	53,131
13	1,136	1,959	55,089
14	1,110	1,913	57,002
15	1,034	1,782	58,785
16	1,010	1,742	60,526

Tablo 4.3 orjinal SCQ-2 ölçeğine sadık kalınarak yapılan 58 maddelik faktörden oluşan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Yapılan analizde 12 faktör varyansın 0,53'nü açıklamaktadır. Ancak Faktör sayısını belirlemek için Kaiser'in özdeğeri (eigenvalue) 1'in üzerinde olan faktör sayısına bakılmış ve madde analizleri incelendiğinde 16 faktöre ulaşılmıştır. Bu 16 faktör toplam varyansın 0,60'ını açıklamıştır. Madde yükü olarak ayırt edici olmayan maddelerin çıkarılması üzerine iki faktörde de madde yükü çeken soruların üzerine çalışmalar yapıp, mümkün oldukça orjinal ölçeğe bağlı kalınmaya çalışılmıştır.

Tablo 4.4. *Orjinal SCQ-2 Ölçeğine Bağlı Kalınarak 12 Faktörlü AFA Analizi*

	Faktör											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
S46HevesliB	,520											
S47UOASosBasari	,486											
S49HevesliB	,453											
S53HevesliB	,425											
S31HevesliB	,424											
S45Keyif	,423											
S50DegFirsat	,388											
S58HevesliB	,269											
S36DOncelikler		,698										
S3DOncelikler		,682										
S40DOncelikler		,630										
S9DOncelikler		,576										
S26DOncelikler		,344										
S43ZorakiKisB			-,586									
S6KYZarar			,586									
S10KYZarar			,537									
S33UOASosBasari			,471									
S39ZorakiKisB			-,322									
S19SDBilgilendirme				,642								
S20SDDuygusal				,607								
S15SKisitlamalar				,471								
S48KYMiktar				,441								
S14DegFirsat					-,656							
S18SKisitlamalar					-,629							
S17KYMiktar					-,461							
S8DegFirsat					-,383							
S12HevesliB					-,378							
S32ZorakiKisB					-,342							
S23KYZarar						-,699						
S56KYZarar						-,473						
S42KYZarar						-,442						
S35SDBilgilendirme						,430						
S7ZorakiKisB						-,415						
S24UOAUstaBasari							,624					
S22SDDuygusal							,621					
S27SDBilgilendirme							,395					
S21ZorakiKisB							-,335					
S2KYMiktar								,640				
S5UOAUstaBasari								,578				
S29UOASosBasari								,432				
S11keyif									,673			
S1keyif									,642			
S55Keyif									,474			
S4UOASosBasari									,434			
S28Keyif									,374			
S13UOAUstaBasari									,356			

S34KYMiktar	,678
S16UOASosBasari	,390
S37SKisitlamalar	,494
S41UOAUstaBasari	,482
S44UOAUstaBasari	,455
S38UOAUstaBasari	,427
S30DegFirsat	,301
S54SDBilgilendirme	-,678
S57SDBilgilendirme	-,599
S52SKisitlamalar	-,573
S25SDDuygusal	-,487
S51SDDuygusal	-,478

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 41 iterations.

Tablo 4.4 incelendiğinde; orjinal ölçeğe sadık kalınarak yapılan faktör analizi sonucunda boyutlara göre faktör yükleri gösterilmiştir. Madde yükleri incelenmeye çalışılmıştır. Faktör çalışmaları sonucunda 19, 20, 21 ve 43 numaralı soruların yeterli madde yükünü ve ayırt ediciliği temsil etmediği için ölçekten çıkarılmıştır. Her iki faktörde madde yükü olan 7, 11, 12, 24, 32, 39 numaralı maddeler orjinal ölçeğin dışındaki faktörlerde değerlendirilmiştir. Kısıtlı bağıllık AFA' de hiçbir şekilde ayırt edici olmadığı için ölçekten çıkarılmıştır.

Tekrarlanan güvenilirlik istatistiğinde 54 soru için maddesel bazda ölçeğin cronbach alfa katsayıları ,863 bulunmuştur. Bu değerler iç tutarlılık için önemli kanıtlar sunmaktadır. 1, 28, 45, 55 numaralı sorular spordan alına keyif faktörünü oluşturmuştur. 11 numaralı soru madde yükü olarak çift faktörde yer aldığı için bu faktörden çıkartılmış ve faktörel bazda ölçeğin cronbach alfa katsayıları ,698 bulunmuştur. 2, 17, 34, 48 numaralı sorulara ek olarak her iki faktörde yer alan 32 numaralı soru Kişisel Yatırımlar-Miktar faktörüne eklenmiş, soru sayısı 5 olarak belirlenmiştir. Faktörel bazda ölçeğin cronbach alfa katsayısı ,611 bulunmuştur. 3, 9, 26, 36, 40 numaralı maddeler diğer öncelikler faktörünü oluşturmuştur. 5 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,680 bulunmuştur. 4, 16, 29, 33, 47 numaralı maddeler üstün olma arzusu-sosyal başarı faktörünü oluşturmuştur. 5 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,624 bulunmuştur. 5, 13, 38, 41, 44 üstün olma arzusu-ustalık başarısı faktörünü oluşturmuştur. 5 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,660 bulunmuştur. Bu faktörde yer alan 24 numaralı madde Sosyal Destek Bilgilendirme Faktörüne katkısı çok daha fazla olduğundan bu faktörden çıkarılmıştır. 6, 10, 23, 42, 56 numaralı sorulara ek olarak her iki faktörde yer alan madde 7 numaralı soru kişisel yatırımlar-zarar faktörüne eklenmiş soru

sayısı 6 olarak belirlenmiştir. Faktörel bazda ölçeğin cronbach alfa katsayısı ,592 bulunmuştur. 8, 14, 30, 50 numaralı maddeler değerli fırsatlar faktörünü oluşturmuştur. 4 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,624 bulunmuştur. 31, 46, 49, 53, 58 numaralı maddeler hevesli (çoşkulu) bağlılık oluşturmuştur 12 numaralı madde, madde yükü olarak çift faktörde yer aldığı için bu faktörden çıkartılmıştır. Faktörel bazda 5 maddeden oluşup cronbach alfa katsayıların ,636 bulunmuştur. 15, 18, 37, 52, 12 numaralı sorulara ek olarak her iki faktörde yer alan madde 39 numaralı madde daha fazla katkısı olduğu için Sosyal Kısıtlamalar faktörüne eklenmiş soru sayısı 6 olarak belirlenmiştir. Faktörel bazda ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı ,584 bulunmuştur. 8, 14, 30, 50 numaralı maddeler sosyal destek duygusal faktörünü oluşturmuştur. 4 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,541 bulunmuştur. Bu faktör içinde yer alan 20 numaralı soru genel ölçeğe negatif katkısı olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. 27, 35, 54, 57, 24 numaralı maddeler sosyal destek duygusal faktörünü oluşturmuştur. Bu faktör içinde yer alan 19 numaralı madde genel ölçeğe negatif katkısı olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca 24 numaralı madde bu faktöre daha fazla katkı sağladığı bu faktöre eklenmiştir. 5 maddeden oluşan bu faktörün maddesel bazda cronbach alfa katsayısı ,563 bulunmuştur.

Araştırmamızda yaptığımız ufak değişikliklerden sonra güvenirlik geçerlik konusunda katkı sağlayacağını düşündüğümüz cronbach alfa değerlerinden sonra yeniden KMO ve Bartlett ve daha sonra AFA tekrardan yapmayı uygun gördük.

Tablo 4.5. *KMO and Bartlett's Test*

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,859
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	6473,486
	Df	1431
	Sig.	0,000

Tekrarlanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) (.8539) ve ve Barlett küresellik testinin ise anlamlı ($\chi^2= 6473,486$ $p = ,000$) değerleri olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre KMO değerinin ,80 üzerinde olması hatta bir miktar artması ve ki kare testinin ($p<0.01$) olması istatistiğin yapılan çalışmanın anlamlı olduğunu bize göstermektedir. Ayrıca 54 madde ile cronbach alpha katsayisi ,863 çıkmış 58 soru ile yapılan cronbach alpha katsayisi ise ,850 çıkmıştı bu durum yaptığımız düzenlemelerin güvenirliğini artırdığını göstermiştir. Ancak tekrarladığımız AFA analizinde faktör sayısını 16'dan 15 faktör sayısına inseye bile yeterli yükü ve ayırt ediciliği karşılamamış orjinal ölçek ile paralellik göstermemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu betimsel çalışmada Scanlan ve ark. tarafından geliştirilen 5' li likert tipi Spora Bağlılık Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışması olup ve psikometrik özelliklerinin sınanması amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği için önemli kanıtlar sunmaktadır.

Pilot çalışmaya katılan sporcuların ölçek ve alt boyutlarının zamana bağlı değişimi gösterilmiştir. Buna göre ölçek toplam skorunun ve ölçeğe ilişkin alt boyutların test tekrar test uyumlarının en yüksek 0,980 en düşük 0,916 olduğu ve uyumların çok yüksek güven aralığının yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan pilot çalışma sonunda ölçeğin tutarlı olduğu görülmektedir.

Yapılan AFA analizleri önce 58 madde 12 faktör orjinal ölçeğe sadık kalarak zorlanmış ve toplam varyansın %53,131 olarak bulunmuş daha sonra 54 madde 11 faktör ile yapılan analizde ise % 52,639 sonuna ulaşılmıştır. Ancak ilk yapılan çalışmada 16 faktör oluşmuş ikinci yapılan çalışmada ise 15 faktör oluşmuştur. Daha büyük evren ve örneklem grupları ile faktör analizlerinin tekrarlanmasının gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan madde analizinde madde yüklerinin .20 nin altında olması bazı maddelerin yükünün hiçbir faktöre oturmamasından dolayı 19, 20, 21, 43 numaralı sorular ölçekten çıkarılmak zorunda kalmıştır ve her iki faktörde madde yükü olan 7, 11, 12, 24, 32, 39 numaralı maddeler orjinal ölçeğin dışında ki faktörlerde değerlendirilmiştir. 11 numaralı soru spordan alına spordan alına keyiften, sosyal destek duygusala, kişisel yatırımlara 32 numaralı soru eklenmiş, 24 numaralı soru üstün olma arzusu ustalık başarısından sosyal destek bilgilendirmeye 12 numaralı soru hevesli bağlılıktan sosyal kısıtlamalara ve sosyal kısıtlılığa 39 eklenmiştir. Kısıtlı bağlılık AFA' de hiçbir şekilde ayırt edici özelliği olmadığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bu düzenlemelerden sonra 58 maddelik KMO değerlerine göre yeniden düzendiğimiz 54 maddelik 11 faktörlü ölçeğin KMO katsayılarında artış meydana gelmiştir.

Ölçeğin geçerliğini sınamak amacıyla yapılan analizlerde tüm faktörlerin geçerlik ölçeğinin (Behram ve Dinç, 2014) faktörleriyle pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler sergilemiş olması geçerlik yönünde bir kanıt olarak değerlendirilebilir. Yapılan çalışmada ilerleme hem KMO değerlerinin hem de yapılan cronbach alpha katsayısı yüksek çıkması çalışmanın bu yönde ilerlemesine sebep olmuştur. Tüm faktörler tekrardan güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Orjinal ölçekle paralel olarak sporda alınan keyif ,698 ile en büyük katsayı olarak bulunmuştur aynı zamanda sosyal destek-duygusal faktörü ise ,541

ile endüyük katsayı olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için ise; hem iç tutarlılık hem de durağanlık katsayılarının yüksek olduğu ve bu sonuçların ölçümün güvenilir olduğunu gösterdiği söylenebilir. Ancak geçerlik için aynı şeyleri söylemek mümkün değildir. Orjinal ölçekle faktör yapıları paralellik göstermediği için SBÖ' nün Türkçeye uyarlamasının geçerlik bakımından uygun olmadığı düşünölmektedir.

Sonuç olarak, Spora Bağlılık Ölçeği' nin Türkçe formunun özđün formuna güvenilirlik açısında uyum sağlamakta olup geçerlilik bakımından Ancak faktörel anlamda ölçek orjinal ölçekle uyuşmadığı noktalar oluşmuştur. Bu durum kültürel, sosya ve eğitim alanında farklardan kaynakladığı düşünölmektedir.

Spor alanında çalışan araştırmacılara ölçeğin gelişmesi daha uygun hala getirilebilmesi için yada ölçeğin daha doğru bir ölçme aracı olarak kullanılması için bir takım öneriler sunulmaktadır:

- Bu araştırma kapsamında ölçek çok farklı düzeyde ve farklı branşlarda sporculara uygulanmıştır. Özellikle uzun ve çok boyutlu ölçekte daha yaş yada yaptığı spor bakımında özel gruplara yapılmasında fayda olduğu düşünölmektedir.
- Bilindiği gibi spor artık günümüzün en büyük endüstri dallarından biri olmuştur. Hem rekreasyon amaçlı hem de profesyonel olarak spor yapanları bağlılıkları birbirinden farklıdır. Bu bağlamda seçilen evren ve örneklem çok önem taşımaktadır. Doğru evren örnekleme ile araştırmanın tekrarlanması gerektiği düşünölmektedir.
- Ölçeğin daha kullanışlı Türkçe formunun gelişmesi için araştırmanın her bir faktörü amaca uygun bir şekilde ayrı ayrı kullanılarak araştırmanın alanı geliştirilebilir.
- Alanda çalışan mentörler sporcunun motivasyonel durumu incelemek saptamak gerektiğinde psikolojik ihtiyaçlarını karşılayıp müdaha etmek ölçek güncellenerek bu ölçeği kullanması önem arz edebilir.
- Ülkemizde özellikle çocuk, ergen sporcularda okul ve kulüp çalışmaları birbirinden farklı kulvarda devam etmektedir. Okul, aile, kulüp işbirliği sağlanması konusunda baskının, motivasyonel olarak eksiklerin sağlanıp iletişim, güven, destek ortamı sağlanmasında yardımcı olabileceği düşünölmektedir. Bu sebeplerden ötürü ilerleyen zamanlarda ölçeğin güncellenerek Türk spor literatürüne kazandırılması önem arz ettiği düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Carpenter, P.J., Scanlan, T.K., Simons, J.P., & Lobel, M. (1993). A test of the Sport Commitment Model using structural equation modeling. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 15*(2), 119-133.
- Dever, A. (2010). *Spor Sosyolojisi Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage.
- Güler, S. (2013). *Organizasyon Teorileri: Klasik ve Modern Perspektifler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güney, S. (2013). *Davranış Bilimleri*. (7. Baskı) Ankara: Nobel Yayınevi. Hogg M, A. and Vaughan G. M. (2007). Sosyal Psikoloji. Çevirenler: İbrahim Yıldız ve Aydın Gelmez, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Osabiya, B. J. (2015). The Effect of Employees Motivation on Organizational Performance. *Journal of Public Administration and Policy Research, 7*(4),62-75.
- Osborne JW. & Costello AB. (2004). Sample size and subject to item ratio in principal components analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation, 9*(11).11-19.
- Preacher KJ. & MacCallum RC. (2002). Exploratory factor analysis in behavior genetics research: Factor recovery with smallsample size. *Behavior Genetics, 32* (2), 153-161.
- Scanlan, T.K, Russell, D.G., Beals, K.P., &Scanlan, L.A. (2003). Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): II. A direct test and expansion of the Sport Commitment Model with elite amateur sportsmen. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 25*, 377-401.
- Scanlan, T.K., Blackadder, T., McCann, S., Chu, M., Chow, G.M., & Gould, D. (2011, September). *Getting into the hearts and minds of athletes: A demonstration interview with an All Black rugby great*. Invited Scientist-Practitioner presentation at the Association for Applied Sport Psychology Annual Conference, Honolulu, HI
- Scanlan, T.K., Carpenter, P.J., Schmidt, G.W., Simons, J.P., &Keeler, B. (1993). An introduction to the Sport CommitmentModel. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 15*, 1-15.
- Scanlan, T.K., Russell, D.G., Beals, K.P, &Scanlan, L.A. (2003). Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): II.A direct test and expansion of the Sport Commitment Model with elite amateur sportsmen. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 25*, 377-401.
- Scanlan, T.K., Russell, D.G., Magyar, T.M., & Scanlan, L.A. (2009). Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): III. An examination of the external validity across

gender and the expansion and clarification of the Sport Commitment Model. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31, 685-705.

Scanlan, T.K., Russell, D.G., Wilson, N.C., & Scanlan, L.A. (2003). Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): I. Introduction and methodology. *Journal of Sport & Exercise Psychology* 183(1997), 25, 360-376 Wann D.L. Sport psychology. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall. 158.

Scanlan, T.K., Chow Graig M., Sousa C, Scanlan, L.A. (2016). The Development of the Sport Commitment Questionnaire-2. *Journal of Sport & Exercise Psychology*,22 (2016) 233-246.

Scanlan, T.K., Russell, D.G., Wilson, N.C., & Scanlan, L.A. (2003). Project on Elite Athlete Commitment (PEAK): I. Introduction and methodology. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 25, 360-376.

Spor Genel Müdürlüğü web istatistikleri (2018):

http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler_sayfasından_erişilmiştir.

Tavşancıl E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yamaner, F. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler*. Bursa: Ekin Kitapevi Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/05/2018-E.37664

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik
Kurulu

Sayı :60116787-020/37664
Konu :Başvurunuz hk.

30/05/2018

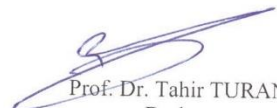
Sayın Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA

İlgi :22.05.2018 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçe ile başvurmuş olduğunuz "**Spora Bağlılık Modeli Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Geçerlilik Güvenirlilik Çalışması**" konulu çalışmanız **29.05.2018 tarih ve 11 sayılı** kurul toplantımızda görüşülmüş olup,

Yapılan görüşmelerden sonra, söz konusu çalışmanın yapılmasında **ETİK AÇIDAN SAKINCA OLMADIĞINA**, altı ayda bir çalışma hakkında Kurulumuza bilgi verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Tahir TURAN
Başkan

Ek 2. Spora Bağlılık Ölçeğinin Kişisel Bilgiler Formu

Değerli Katılımcı; Aşağıda sizlerin demografik bilgilerinizi sorgulayan bazı ifadeler yer almaktadır, bu ifadelere içtenlikle cevap vermeniz bizim için çok önemlidir. Her birey, diğer bireylerden farklı olduğundan bu formda doğru veya yanlış cevap yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi, özene ve bilime katkınıza şimdiden teşekkür ederim.

Umut SÜCÜLLÜ

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Erkek ( ) Kadın ( )
2. Yaşınız : .....
3. Hangi sporu yapıyorsunuz : .....
4. Hangi kategoride müsabakalara katılıyorsunuz : .....
5. Kaç yıldır bu sporu yapıyorsunuz : .....
6. Toplumdaki kişilerin refah düzeyini düşündüğünüzde siz kendinizi bu refah düzeyinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?
Çok kötü ( ) Kötü ( ) Normal ( ) İyi ( ) Çok İyi ( )
7. Haftada kaç gün kaç antrenman yapıyorsunuz : .....gün / ..... Antrenman
8. Ailenizin eğitim durumu nedir?

	Anne	Baba
1. Okur-yazar değil	☐	☐
2. Okur-yazar	☐	☐
3. İlkokul	☐	☐
4. Ortaokul	☐	☐
5. Lise	☐	☐
6. Üniversite	☐	☐
7. Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	☐	☐

Ek 3. 54 Maddelik 11 Alt Boyutlu SBÖ

Spora Bağlanma Ölçeği sizin spora nasıl bağlandığınızı değerlendirilmesinin size neler hissettirdiğini sorgulayan bir envanterdir. Bu bir test değildir. “Doğru” veya “Yanlış” yanıt yoktur, içtenlikle yanıtlamanız önemlidir. Spora Bağlanma Ölçeğinde yer alan her sorunun size uygunluk derecesini ilgili kutunun içine “X” işareti koyarak cevaplandırınız.

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1-Bu sporu oynamak eğlencelidir.	1	2	3	4	5
2-Bu spor için oldukça çok zaman harcadım.	1	2	3	4	5
3- Hayatımdaki diğer şeyler bu sporu yapmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
4- Bu spora hakim olmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5
5-Bu sporda, sürekli kendimi geliştirmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
6- Bu spor için yaptığım zihinsel çabalar, oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
7- Bu sporu yapmaya devam etmek bir arzudan daha fazla bir gereklilik.	1	2	3	4	5
8- Bu sporda, gelecekte oynayamazsam, özleyeceğim deneyimlerim var.	1	2	3	4	5
9- Hayatımda bu spordan beni uzaklaştıran şeyler var.	1	2	3	4	5
10-Bu spor için yaptığım fiziksel çabalar, oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor	1	2	3	4	5
11- Bu sporu yapmaktan hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
12- Kendimi bu sporu yapmaya adadım.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
13- Bu sporda bir başarıya ulaştığımda, gelişmeye devam etmek için kendimle yarışıyorum.	1	2	3	4	5
14- Artık bu sporu yapmazsam yaşadığım seyahat deneyimlerini özleyeceğim	1	2	3	4	5
15- Bu sporu yapmaya devam etmezsem gerçekten üzülürüm çünkü çok yatırım yaptım.	1	2	3	4	5
16- Bu spor dalında mükemmel performans için çalışıyorum.	1	2	3	4	5
17- Bu spor dalında çok fazla çalışma yaptım.	1	2	3	4	5
18- Bu sporu yapmaya devam etmezsem insanlar hayal kırıklığına uğrar.	1	2	3	4	5
19- Bu sporda kötü performans gösterdiğimde benim için önemli olan insanlar benim yanımda olurlar.	1	2	3	4	5
20- Bu sporu harcadığım zaman oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
21- Bu sporda hatalarımdan sürekli öğrenmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
22- Bu sporda İşler zorlaştığında, benim için önemli olan insanlar beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
23- Hayatımdaki diğer şeyler yüzünden bu sporu yapmak neredeyse imkânsız.	1	2	3	4	5
24- Benim için önemli olan insanlar bana bu spor için stratejiler öğretiyorlar.	1	2	3	4	5
25- Bu sporu yapmayı çok seviyorum.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
26-Bu spor dalında rakiplerimden daha iyi olmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5
27- Eğer oynamazsam, bu sporda öğrendiğim şeyleri özlerim	1	2	3	4	5
28- Bu sporu yapmaya devam etmek için herhangi bir engeli aşmaya hazırım	1	2	3	4	5
29- Her ne zaman bu sporu bırakmayı düşünsem, devam etmem gerektiğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
30- Bu spor dalında yarışmak için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5
31- Bu spora yoğun bir zihinsel çaba harcadım.	1	2	3	4	5
32- Benim için önemli olan insanlar bana bu işin zihinsel tarafını öğretiyorlar.	1	2	3	4	5
33- Hayatımda, bu spora katılımımı sınırlayan başka şeyler var.	1	2	3	4	5
34- Benim için önemli olan insanlar da bu sporu yapıyor, benim de yapmaya devam edeceğim varsayılıyor.	1	2	3	4	5
35- Bu sporda performansımın her yönünü geliştirmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
36- Bu sporu yapmaya devam etmek zorunda olduğumu hissediyorum.	1	2	3	4	5
37- Hayatımdaki bazı şeyler bu sporu yaparken beni zorluyor.	1	2	3	4	5
38- Bu spor dalında tam potansiyelime erişmek için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
39- Sahip olduğum kişisel disiplin yüzünden bu sporu bırakmam zor.	1	2	3	4	5
40- Bu sporda gelişmek, belirlediğim hedeflere ulaşmak için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5
41- Bu sporu yapmak (antrenman) çok eğlenceli.	1	2	3	4	5
42- Bu spora devam etmeye kararlıyım.	1	2	3	4	5
43- Bu spor dalında kendimi herkesten daha iyi olmaya teşvik ediyorum.	1	2	3	4	5
44- Bu spora çok fazla fiziksel çaba harcadım.	1	2	3	4	5
45- Bu spora çok bağlıyım.	1	2	3	4	5
46- Eğer oynamazsam, bu spordaki rekabeti özlerim.	1	2	3	4	5
47- Bu spor dalında yarışmaya girdiğimde, benim için önemli olan insanlar bana tezahürat yaparlar.	1	2	3	4	5
48- Benim için önemli olan insanlar bu sporu yapmaya devam etmemi bekliyorlar.	1	2	3	4	5
49- Bu sporu elimden geldiğince yapmaya devam edeceğim.	1	2	3	4	5
50- İnsanlar bana bu spor hakkında güvenilir tavsiyeler verirler.	1	2	3	4	5
51- Bu sporu yapmak beni mutlu ediyor.	1	2	3	4	5
52- Bu spora yönelik eğitimim nedeniyle oynamayı bırakmam zor.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
53- İnsanlar, bu sporda performansımı artırmak için faydalı talimatlar verirler.	1	2	3	4	5
54- Bu sporu yapmaya devam etmek için neredeyse her şeyi yapmaya hazırım.	1	2	3	4	5

Spordan Alınan Keyif (1-28-45-55) Kişisel Yatırımlar-Miktar (2-17-34-48-32)

Diğer Öncelikler (3-9-26-36-40) Üstün Olma Arzusu-Sosyal Başarı (4-16-29-33-47)

Üstün olma Arzusu-Ustalık Başarısı (5-13-38-41-44) Kişisel Yatırımlar –Zarar (6-10-23-42-56-7)

Değerli Fırsatlar (8-14-30-50) Hevesli (Çoşkulu) Bağlılık (31-46-49-53-58)

Sosyal Kısıtlamalar (15-18-37-52-12-39) Sosyal Destek Duygusal (8-14-30-50)

Sosyal Destek Bilgilendirme (27-35-54-57-24)

Ek 4. 58 Maddelik 12 Alt Boyutlu Orijinal SBÖ

Spora Bağlanma Ölçeği sizin spora nasıl bağlandığınızı değerlendirilmesinin size neler hissettirdiğini sorgulayan bir envanterdir. Bu bir test değildir. “Doğru” veya “Yanlış” yanıt yoktur, içtenlikle yanıtlamanız önemlidir. Spora Bağlanma Ölçeğinde yer alan her sorunun size uygunluk derecesini ilgili kutunun içine “X” işareti koyarak cevaplandırınız.

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1-Bu sporu oynamak eğlencelidir.	1	2	3	4	5
2-Bu spor için oldukça çok zaman harcadım.	1	2	3	4	5
3- Hayatımdaki diğer şeyler bu sporu yapmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
4- Bu spora hakim olmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5
5-Bu sporda, sürekli kendimi geliştirmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
6- Bu spor için yaptığım zihinsel çabalar, oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
7- Bu sporu yapmaya devam etmek bir arzudan daha fazla bir gereklilik.	1	2	3	4	5
8- Bu sporda, gelecekte oynayamazsam, özleyeceğim deneyimlerim var.	1	2	3	4	5
9- Hayatımda bu spordan beni uzaklaştıran şeyler var.	1	2	3	4	5
10-Bu spor için yaptığım fiziksel çabalar, oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor	1	2	3	4	5
11- Bu sporu yapmaktan hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
12- Kendimi bu sporu yapmaya adadım.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
13- Bu sporda bir başarıya ulaştığımda, gelişmeye devam etmek için kendimle yarışıyorum.	1	2	3	4	5
14- Artık bu sporu yapmazsam yaşadığım seyahat deneyimlerini özleyeceğim	1	2	3	4	5
15- Bu sporu yapmaya devam etmezsem gerçekten üzülürüm çünkü çok yatırım yaptım.	1	2	3	4	5
16- Bu spor dalında mükemmel performans için çalışıyorum.	1	2	3	4	5
17- Bu spor dalında çok fazla çalışma yaptım.	1	2	3	4	5
18- Bu sporu yapmaya devam etmezsem insanlar hayal kırıklığına uğrar.	1	2	3	4	5
19- Bu spora rehberlik (mentör) eden bir danışmanım var.	1	2	3	4	5
20- Benim için önemli olan insanlar, bu spor dalındaki yarışmalarımın çoğuna katılıyorlar.	1	2	3	4	5
21- Bu spora sıkışıp kaldığımı hissediyorum.	1	2	3	4	5
22- Bu sporda kötü performans gösterdiğimde benim için önemli olan insanlar benim yanımda olurlar.	1	2	3	4	5
23- Bu sporu harcadığım zaman oynamayı bırakmamı zorlaştırıyor.	1	2	3	4	5
24- Bu sporda hatalarımdan sürekli öğrenmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
25- Bu sporda işler zorlaştığında, benim için önemli olan insanlar beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
26- Hayatımdaki diğer şeyler yüzünden bu sporu yapmak neredeyse imkânsız.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
27- Benim için önemli olan insanlar bana bu spor için stratejiler öğretiyorlar.	1	2	3	4	5
28- Bu sporu yapmayı çok seviyorum.	1	2	3	4	5
29-Bu spor dalında rakiplerimden daha iyi olmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5
30- Eğer oynamazsam, bu sporda öğrendiğim şeyleri özlerim	1	2	3	4	5
31- Bu sporu yapmaya devam etmek için herhangi bir engeli aşmaya hazırım	1	2	3	4	5
32- Her ne zaman bu sporu bırakmayı düşünsem, devam etmem gerektiğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
33- Bu spor dalında yarışmak için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5
34- Bu spora yoğun bir zihinsel çaba harcadım.	1	2	3	4	5
35- Benim için önemli olan insanlar bana bu işin zihinsel tarafını öğretiyorlar.	1	2	3	4	5
36- Hayatımda, bu spora katılımımı sınırlayan başka şeyler var.	1	2	3	4	5
37- Benim için önemli olan insanlar da bu sporu yapıyor, benim de yapmaya devam edeceğim varsayılıyor.	1	2	3	4	5
38- Bu sporda performansımın her yönünü geliştirmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5
39- Bu sporu yapmaya devam etmek zorunda olduğumu hissediyorum.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
40- Hayatımdaki bazı şeyler bu sporu yaparken beni zorluyor.	1	2	3	4	5
41- Bu spor dalında tam potansiyelime erişmek için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5
42- Sahip olduğum kişisel disiplin yüzünden bu sporu bırakmam zor.	1	2	3	4	5
43- Bu sporu yapmak istemediğim halde devam etmem gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
44- Bu sporda gelişmek, belirlediğim hedeflere ulaşmak için kendimi zorluyorum.	1	2	3	4	5
45- Bu sporu yapmak (antrenman) çok eğlenceli.	1	2	3	4	5
46- Bu spora devam etmeye kararlıyım.	1	2	3	4	5
47- Bu spor dalında kendimi herkesten daha iyi olmaya teşvik ediyorum.	1	2	3	4	5
48- Bu spora çok fazla fiziksel çaba harcadım.	1	2	3	4	5
49- Bu spora çok bağlıyım.	1	2	3	4	5
50- Eğer oynamazsam, bu spordaki rekabeti özlerim.	1	2	3	4	5
51- Bu spor dalında yarışmaya girdiğimde, benim için önemli olan insanlar bana tezahürat yaparlar.	1	2	3	4	5
52- Benim için önemli olan insanlar bu sporu yapmaya devam etmemi bekliyorlar.	1	2	3	4	5
53- Bu sporu elimden geldiğince yapmaya devam edeceğim.	1	2	3	4	5
54- İnsanlar bana bu spor hakkında güvenilir tavsiyeler verirler.	1	2	3	4	5

Aşağıdaki ifadelere ne derecede katılıyorsunuz?	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Emin değilim	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
55- Bu sporu yapmak beni mutlu ediyor.	1	2	3	4	5
56- Bu spora yönelik eğitimim nedeniyle oynamayı bırakmak zor.	1	2	3	4	5
57- İnsanlar, bu sporda performansımı artırmak için faydalı talimatlar verirler.	1	2	3	4	5
58- Bu sporu yapmaya devam etmek için neredeyse her şeyi yapmaya hazırım.	1	2	3	4	5

Hevesli (Coşkulu) Bağlılık (31-46-49-53-58)

Kısıtlı Bağlılık (7-21-32-39-43) Sosyal Destek- Duygusal (20-22-25-51)

Spordan Alınan Keyif (1-11-28-45-55) Değerli Fırsatlar (8-14-30-50)

Diğer Öncelikler (3-9-26-36-40) Kişisel Yatırımlar-Zarar (6-10-23-42-56)

Kişisel Yatırımlar-Miktar (2-17-34-48) Sosyal Kısıtlamalar (15-18-37-52)

Sosyal Destek -Bilgilendirme (19-27-35-54-57)

Üstün Olma Arzusu-Ustalık Başarısı (5-13-24-38-41)

Üstün Olma Arzusu-Sosyal Başarı (4-16-29-33-47)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Umut
Soyadı	SÜCÜLLÜ
Doğum Yeri ve Tarihi	Denizli / 09.04.1979
Uyruğu	T.C.
İletişim Adresi ve E-Mail Adresi	Gerzele Mah. 557 Sk. Yakamoz Apt. No: 6 K: 2 D: 5 Merkezefendi / DENİZLİ umutsucullu@hotmail.com Tel: 0-533-652 46 01
Eğitim	
İlköğretim	Namık Kemal İlkokulu
Ortaöğretim	Atatürk Ortaokulu
Yükseköğretim (Lisans)	Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Yabancı Dil	
Yabancı Dil Adı	İngilizce
Sınav Adı	YÖKDİL
Sınavın Yapıldığı Ay ve Yıl	Kasım 2017
Alınan Puan	42,50
(Varsa) Mesleki Deneyim	
Yıl (lar)	Mesleki Deneyim